

Szenzitív szolgáltatások az elektronikus térben

Erdősi Péter Máté

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001
„A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-
program és oktatás technológiai fejlesztése” című
projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerző:

Erdősi Péter Máté

Szakmai lektor:

Dr. Bartók Sándor P.

Olvasószerkesztő:

Császár-Biró Anna

A kézirat lezárásának dátuma:

2018. március 31.

Kiadja:

© NKE, 2018

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert
Dékán

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

1. Szenzitív szolgáltatások az elektronikus térben	4
1.1. Az állam szerepe, működése és az IKT	4
1.2. Szemléletváltás és új dimenziók a közigazgatási ügyintézésben	5
1.2.1. A közigazgatás-fejlesztés múltja, jelene és jövője	7
1.2.2. Kormányzati stratégiák az elektronikus közigazgatásban	9
1.2.3. Az elektronikus közigazgatás szabályozási rendszere	12
1.2.4. Az e-ügyintézési törvény újszerű megoldásai	15
1.3. Elektronikus azonosítás a közigazgatási ügyintézési térben	17
1.3.1. Az azonosítási szolgáltatások szabályozási kerete	17
1.3.2. Elektronikus ügyintézési csatornán használható azonosítási szolgáltatások	18
1.3.3. Telefonos ügyintézési csatornán használható azonosítási szolgáltatások	19
1.3.4. Azonosítási szolgáltatással kapcsolatos fejlesztési elképzelések	19
1.4. Elektronikus dokumentumhitelesítés a közigazgatásban	20
1.4.1. A dokumentumhitelesítési szolgáltatások szabályozási kerete, történeti előzményei	20
1.4.2. Elektronikus aláírás és időbélyeg mint szolgáltatás a gyakorlatban	21
1.4.3. Azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési megoldás a gyakorlatban	23
1.4.4. Az iratérvényességi szolgáltatás bemutatása	26
1.4.5. A dokumentumhitelesítéssel kapcsolatos fejlesztési elképzelések	28
1.5. A közigazgatással való elektronikus kapcsolattartási megoldási lehetőségek	29
1.5.1. Az elektronikus kapcsolattartás és kézbesítés szabályozási kerete, történeti előzményei	29
1.5.2. A korábbi Központi Rendszer kézbesítési szolgáltatásának bemutatása	30
1.5.3. Biztonságos kézbesítési szolgáltatások a gyakorlatban	31
1.5.4. Az elektronikus kapcsolattartás fejlesztésére irányuló elképzelések	32
1.6. Elektronikus fizetési megoldások a közigazgatásban	33
1.6.1. Az elektronikus fizetési és elszámolási szolgáltatások szabályozási kerete	33
1.6.2. Az ügyintézés során használható elektronikus fizetési megoldás	34
1.6.3. Mobil fizetési megoldások a közszolgáltatások terén	35
1.6.4. Az elektronikus fizetési rendszer elszámolási ágának bemutatása	36
2. Jogszabálytár	38
3. Mellékletek	41
3.1. EFER elfogadó nyugta értesítés	41
3.2. Rendelkezési nyilvántartás felhasználói felülete	41
3.3. e-Papír felhasználói felülete	42
3.4. A 2018. március 31-ig megvalósított SZEÜSZ-ök	42
4. Irodalomjegyzék	43
4.1. Elektronikus források	44

1. SZENZITÍV SZOLGÁLTATÁSOK AZ ELEKTRONIKUS TÉRBEN

1.1. Az állam szerepe, működése és az IKT

Az állam szerepe és feladatrendszere folyamatosan változott és folyamatosan változik ma is, illeszkedve a társadalmak mikro- és makrokörnyezetében jelentkező lokális, regionális és globális kihívásokhoz (például pénzügyi válság, deviza-hitelezés, migráció, digitalizáció, népességnövekedés vagy -csökkenés, elöregedés stb.). Az állam szerepe a múltban és ma is ugyanaz – Arisztotelész felfogását követve –, legfeljebb a feladatainak terjedelme és a végrehajtás eszköztára változik időről időre, az irányítás logikájával összhangban.

„A köz szolgálata és a közjó biztosítása megítélésünk szerint alapvető értékét kell, hogy képezze az állami működésnek. Ennek az elemnek a hatékonysága és sikere nagyban múlik az állam apparátusán, azon a „személyzeten”, amelynek számos feladatot, problémát kell kezelnie a köz érdekében. A jelenleg az államokra ható nemzetközi trendek és elméleti irányzatok mind azt hivatottak szolgálni, hogy a köz érdekében egy jó államot kell alkotni, egy olyan államot, amely a normativitást, a felelősséget és a szakszerűséget magáénak tudva, a közszolgálat professzionalizációjával vállalja a közfeladatok ellátását és kielégíti a társadalom szükségleteit. Ezt a célt tűzte ki maga elé a neowéberi állam és a jó állam modellje is, melyek napjainkban a legmeghatározóbb államszervezési modellek hazánkban.”¹

A digitalizáció erősödése következtében az infokommunikációs technológiák (a továbbiakban: IKT) térnyerése három tényező felerősödött hatásának a jelenlétét teszi megkerülhetlenné napjainkban, melyek a jövőt jelentős mértékben képesek befolyásolni az exponenciális teljesítménynövekedés, a digitalizáció, és a hálózati gazdaság révén. Az IKT mindent átható tényezői a következők:²

- kiterjed egyénekre, közösségekre, intézményekre, ágazatokra (gazdasági és társadalmi értelemben),
- a felhasználók számára egyre kevesebb költséget okoz, ha fejlesztik és használják,
- új termékek és szolgáltatások bevezetését teszi lehetővé a folyamatosan gerjesztett innováció révén.

Az IKT hatását a közigazgatásra leginkább az e-közigazgatás kifejezéssel szokták kifejezni, melynek elméleti rendszertani definícióját a következőkben idézzük:

„Elektronikus közigazgatás (e-government): a közszféra kapcsolatrendszerének tudás alapú átalakítását és racionalizált, szolgáltató jellegű újraszervezését jelenti, az infokommunikációs technológiai alkalmazások közműszerű használata révén.”³

A biztonság alapvető igénye minden jóléti társadalomnak, melyet nemzeti szinten túl is szükséges támogatni a megfelelő szint elérhetősége érdekében, ezt az Európai Unió is felismerte, és 2009-es állásfoglalásában (melyben a vészhelyzeti központok – CERT – kialakítására is felszólította a tagállamokat) a következő megállapításokat vette tudomásul:

¹ Juhász, 2011, 15. old.

² Nemeslaki, 2017, 13. old.

³ Budai, 2014, 47. old.

„2. az információs és kommunikációs technológiai rendszerek, infrastruktúrák és szolgáltatások, köztük az internet, jelentős szerepet játszanak a társadalom életében, zavaruk óriási gazdasági károkat képes okozni, ami felhívja a figyelmet a védelem és az ellenálló képesség fokozását célzó intézkedések jelentőségére, amelyek a kritikus szolgáltatások folyamatosságának zálogai;

3. a biztonsági események magukban rejtik a felhasználói bizalom aláadásának veszélyét. A hálózatok és informatikai rendszerek súlyos megzavarása jelentős gazdasági és társadalmi hatással járhat, azonban a mindennapi problémák és kellemetlenségek is azzal a kockázattal járnak, hogy aláássák a technológiába, hálózatokba és szolgáltatásokba vetett közbizalmat; (...)

5. valamennyi szakpolitikai területen és társadalmi szektorban meg kell honosítani és növelni kell a hálózat- és információbiztonságot, továbbá válaszolni arra a kihívásra, amely a megfelelő készségek mind nemzeti, mind európai fellépéseken keresztül biztosítását és az információs és kommunikációs technológiák (IKT) felhasználói tájékozottságának növelését sürgeti; (...)

9. mivel a társadalomban egyre elterjedtebb az IKT alkalmazása, a hálózat- és információbiztonság előfeltétele az e-kormányzáshoz hasonló közszolgáltatások megbízható és biztonságos nyújtásának;”

Ahogy az infokommunikációs technológia felforgatta és átalakította számos iparág szerkezetét és működési modelljeit, folyamatosan teret hódít a közigazgatásban is, a közigazgatási feladatok méretének várható növekedéséből adódóan⁴ ez a jövőben sem lehet másként. A tudományterület kidolgozta az infokommunikációs technológiák közszolgáltatásban való alkalmazásának tudományos igényű kutatási hátterét, beleértve azokat a szociológiai, jogi, információ-menedzselési, közgazdasági és politikatudomány-elméleti alapokat, amelyek nélkülözhetetlenek tudományos kutatások elvégzéséhez, és a megfelelő kérdések feltevéséhez.⁵ A kutatási eredmények megfelelően támogatott alkalmazása biztosítja a folyamatos innovációk révén a közigazgatási ügyek intézésének új utakra terelhetőségét. Ezt a folyamatot a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások esetében is megfigyelhetjük.

1.2. Szemléletváltás és új dimenziók a közigazgatási ügyintézésben

A papíralapú folyamatok a digitalizáció révén elindultak az online világ irányába, mely először a 2004-es évben a közigazgatási eljárásról szóló törvényben (Ket.⁶) materializálódott az elektronikus ügyintézés részletező X. fejezetben. Természetesen nem minden előzmény nélkül, hiszen az elektronikus dokumentumok aláírására vonatkozóan már rendelkezni kellett megfelelő szabályozási háttérrel. A kapcsolattartás általános szabályaiban bekövetkezett 2008-as módosítás eredményeként megjelent az elektronikus formák preferálásának igénye,⁷ melyet a 2009. október 1-jét követően indult vagy megismételt eljárásokban lehetett a hatóságoknak alkalmazni. Komoly szemléletváltást jelez a Ket. helyébe lépő új Ákr.⁸ általános kapcsolattartási szabályaiban bekövetkező változás, mely szerint – bizonyos esetek kivételével – az ügyfél határozza meg a kapcsolattartás módját, a hatóság előzetes tájékoztatását követően.⁹ Az elektronikus ügyintézés egyes szereplők számára kötelezővé vált,¹⁰ ez

⁴ Fábán, 2011, 57. old

⁵ Szerk. Nemeslaki, 2014, 23. old

⁶ Ket.: 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól

⁷ Lásd Ket. 28/A. § (3) Több igénybe vehető kapcsolattartási forma közül a hatóság a költségtakarékosság és a hatékonyság szempontjai alapján választ, előnyben részesítve az elektronikus utat.

⁸ Ákr.: 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról

⁹ Lásd Ákr. 26. § (2) Ha törvény másként nem rendelkezik, a kapcsolattartás formáját a hatóság tájékoztatása alapján az ügyfél választja meg. Az ügyfél a választott kapcsolattartási módról más – a hatóságnál rendelkezésre álló – módra áttérhet.

¹⁰ Lásd Eübszt. 2 §.

teremtette meg annak a háttérét, hogy az elektronikus ügyintézéshez való jog törvényi szinten biztosítható legyen 2016. január 1-től az állampolgárok számára.¹¹

Az Ákr. másik újdonsága a hatóságok közötti együttműködés alapjának (megkeresés) finomhangolása. Már a Ket. rögzítette alapelveként, hogy az ügyféltől az azonosításra szolgáló adatokon túl olyan adat nem kérhető, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell.¹² Az Ákr. minimum ötnapos határidő biztosításával megadja a lehetőséget a hatóságoknak, hogy a más szervek vagy személyek birtokában lévő adatokat megkérjék.¹³

Az Ákr. a Ket. 2016-os módosításában bevezetett sommás eljárás lehetőségét megőrizte az automatikus döntéshozatali és teljes eljárással együtt. A sommás eljárás lényege, hogy amennyiben egy kérelem teljes vagy egyszeri hiánypótlást követően teljessé tehető, akkor azt „azonnal” (azaz 8 napon belül) el kell bírálni. A sommás eljárás elektronikus postázással együtt pár napra képes lerövidíteni egy adott ügyhöz szükséges eljárási időtartamot.¹⁴

A 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv előírja, hogy a tagállamok hozzanak létre egyablakos ügyintézési pontokat annak biztosítása érdekében, hogy a szolgáltatási tevékenység végzésére való jogosultsággal, valamint a szolgáltatási tevékenység gyakorlásával kapcsolatos minden eljárás és alaki követelmény egyszerűen teljesíthető legyen távolról és elektronikus úton, a megfelelő egyablakos ügyintézési pontoknál és az illetékes hatóságoknál. Az egyablakos ügyintézési pontokon keresztül elérhető számos online szolgáltatáshoz elektronikus azonosítás, hitelesítés és aláírás szükséges. A közszolgáltatások esetében ez az egyablakos ügyintézési pont a kormányablak, melyek 2011. januári bevezetésével és folyamatos fejlesztésével – ahol a nagyjából 2.500 ügytípusból már mintegy 1.500 fajttal¹⁵ találkozhatnak az ügyfelek – az egyablakos ügyintézés technikailag és normatívan is megvalósíthatóvá válik az integrációs folyamat teljes befejezésével. Az ügyfelek egyenletlen digitális kompetenciáinak a kezelésére a kormányablak az ügyfél elektronikus nyilatkozatát úgy is fogadhatja, hogy az ügyfél szóban előterjesztett nyilatkozatát elektronikus úton rögzíti, majd azt az ügyfél az elektronikus dokumentumhitelesítés szabályai szerint hitelesíti.¹⁶ Ehhez a kormányablak bizonyos ügyekben internetes kapcsolati lehetőséget, szakmai és informatikai segítséget is nyújt az ügyfelek számára, ha annak feltételei rendelkezésre állnak.¹⁷

Mindezek a szolgáltató jó állam felé történő elmozdulást jelzik, amihez hat hatásterületen¹⁸ a Jó Állam Jelentésben¹⁹ hozzáférhető módon indikátorrendszereket is kidolgozott az NKE Államkutató és Fejlesztési Intézete.²⁰ Az indikátorokat terjedelmi okokból itt nem lehetséges részletezni, a hivatkozott linken az érdeklődő olvasó megtalálja azokat. A választható Jó Állam Mutatók köre a Jó Állam Jelentés 2015, Jó Állam Jelentés 2016 kiadványban található meg, valamint néhány esetben a Jó Állam mérhetősége tanulmánykötetben. A mutatók körét a szerzők folyamatosan bővítik a következő néhány évben megjelenő Jó Állam Jelentésekbe újonnan bekerülő mutatókkal.²¹ Az IKT technológiák megfelelő felhasználása minden hatásterületre jelentős befolyást gyakorolhat a jövőben, ennek egyre több technikai és normatív feltétele jelenik meg a közigazgatásban, például technikai feltételként em-

¹¹ Lásd Eübszt. 3. § (1)

¹² Lásd Ket. 36. § (2)

¹³ Lásd Ákr. 25. §

¹⁴ Bővebben lásd például http://novissima.blog.hu/2016/06/08/az_uj_ket_akr_legjelentosebb_ujitasai és <https://jogaszvilag.hu/rovatok/szakma/atalakul-a-kozigazgatasi-eljaras>

¹⁵ Lásd 515/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet a kormányablakokról

¹⁶ Lásd 515/2013. (XII. 30.) Korm. R. 14/F. § (1)

¹⁷ Lásd 515/2013. (XII. 30.) Korm. R. 14/E. § (2)

¹⁸ A hatásterületek sorrendben a következők: Biztonság és bizalom a kormányzatban, Közösségi jóllét, Pénzügyi stabilitás és gazdasági versenyképesség, Fenntarthatóság, Demokrácia, Hatékony közigazgatás.

¹⁹ Lásd <https://joallammutatok.uni-nke.hu/jo-allam-jelentes>

²⁰ Lásd <https://joallammutatok.uni-nke.hu/tajekoztato>

²¹ Lásd <https://joallammutatok.uni-nke.hu/document/dialogcampus-uni-nke-hu/tajekoztato-a-jo-allam-mutatok-jam-kivalasztasahoz.original.pdf>

líthatjuk az egységes kormányzati gerinchálózatot, normatív feltételre pedig kiváló példa a kötelező elektronikus ügyintézés. Mindezek hatékony alkalmazásához új kompetenciákra és új szemléletmódra van szükség, mely folyamatos feladatokat generál minden időpillanatban.

A közigazgatásban a szakmai szempontokkal egyenrangú követelménnyé kezd válni az ügyfelek igényeire és elvárásaira való odafigyelés is, ami a hatalmi jelleg visszaszorulását és a szolgáltató jelleg erősödését vonja maga után. Az ügyintézés ma már nem egyszerűen egy jogalkalmazási aktus, hanem a közbizalmat erősítő állami szolgáltatás. A közszolgáltatások nyújtása során a következő szempontokat lehet beazonosítani:²²

- hozzáférés, bonyolultság,
- egységes szervezés és végrehajtás,
- költséghatékonyság és szakmai eredményesség,
- ügyfélcentrikusság, partnerség
- integrált végrehajtás.

Mindezek együttes biztosítása nem kis feladat a közeljövő magyar közigazgatása számára. Az e-közigazgatás fejlesztése alapvető fontosságú a támogató, segítő, szolgáltató közigazgatás megteremtésében és fenntarthatóságában.²³

Az elektronikus ügyintézésre vonatkozó szabályok kidolgozásánál két alapelvet kellett szem előtt tartani:

- a szabályozás könnyítse az ügyintézők és ügyfelek munkáját, valamint
- nyújtson elegendő biztonságot a tévedésekkel, szándékos hamisításokkal szemben.²⁴

Anélkül, hogy a részletekbe belemennénk, a 2013 évi L. törvényt is meg kell említenünk, amelyek alapján a közigazgatási elektronikus információs rendszerek biztonságát is szükséges menedzselni, azaz az elektronikus közigazgatási információs rendszerek teljes életciklusában meg kell valósítani és biztosítani kell a tárolt adatok és a rendszerelemek biztonságát, illetve a zárt, teljes körű, folytonos és kockázatokkal arányos védelmet.²⁵

1.2.1. A közigazgatás-fejlesztés múltja, jelene és jövője

Az állam mint „legfelsőbbrendű közösség” magában foglal olyan kisebb közösségeket, melyek tagjai – az egyének – természetesen valamely jónak látszó cél érdekében tevékenykednek, de a legfőbb jó elérésére csak az állami közösség hivatott.²⁶ Az állam Arisztotelész felfogásában egy olyan rendezett, irányított közösség, ahol a jog az állami közösség rendje, ami megszabja az igazságot.

A közjog érvényesülésére alkotmányos garanciáknak kellett létrejönniük, melyeket a törvényhozó és kormányhatalmi (végrehajtó) ág egymáshoz való viszonyának figyelmen kívül hagyásából adódó szükségszerű konfliktusok inspiráltak. Az angliai eredetű „Bill of Rights”²⁷ elvei már Werbőczy István 1514-ben megjelent Tripartitumában – és azóta is – megtalálhatók a magyar közjogi gondolkodásban. „Csakhogy e viszony igen sokszor írott malaszt maradt és épen ezen visszaélés volt

²² Józsa, 2016, 877. old.

²³ Józsa, 2016, 879. old.

²⁴ Szerk. Kilényi, 2009, 507. old.

²⁵ Muha-Krasznay, 2014

²⁶ Arisztotelész, 1984, 71. old

²⁷ A Bill of Rights az angol alkotmányos monarchia alapvető jogszabálya, melyet 1689-ben adtak ki, és amely újraszabályozta az uralkodó és a rendek kapcsolatát, lefektetve a közös kormányzás alapjait az egyházi és világi önkényuralom megtagadásával. Érdekesség, hogy az Amerikai Egyesült Államok alkotmányozási folyamatában is igényként merült fel hasonló tartalmú jognyilatkozatok létezése, melynek következtében az 1787. szeptember 17-én elfogadott alkotmány első tíz kiegészítése, melyek 1791. december 15-én léptek hatályba, szintén a „Bill of Rights” nevet viseli (<https://www.archives.gov/founding-docs/bill-of-rights>).

a főrugó oly intézmények életbeléptetésére, melyek, ha nem is zárják ki, de legalább megnehezítik a jogi korlátok ignorálását. Ezen intézmények garancia név alatt ismeretesek s a jogérzet gyakori hiányának következtében a közjog egyik legfontosabb részét alkotják.”²⁸

A jog- és állambölcselet azonban filozófiai módszereket használ, ebből adódóan minden filozófiai irányzathoz létezhet állam- és jogfilozófia. A filozófiai megközelítés számos esetben nem ad támpontot az állam gyakorlati működéséhez, ehhez az állam- és jogelmélet technikai eszköztára szükséges, mely a jogi dogmatikára és normatív módszerekre épül.²⁹

„A közérdek és magánérdek megkülönböztetésében a közigazgatás szerepe lényeges. A közigazgatás közügyeket szolgál és nem más. Ha a közérdeket nem tudjuk pontosan definiálni, akkor azt sem tudhatjuk, hogy azt mikor veszik semmibe.”³⁰

A közigazgatás tehát kizárólag közügyekkel foglalkozhat. A közügynek van szubsztanciális és procedurális aspektusa is, melyek alkalmazhatók a közügyek tematikus megközelítésére. Taxatív felsorolást a szerteágazó szempontrendszer miatt nehezen lehetne megfogalmazni a közügyekre, azonban példálózó felsorolás és az aspektusok ismertetése nagy segítséget nyújt a közügyek konkrét meghatározásában:³¹

1. Közügy lehet mindaz, ami nem magánügy és nem magánérdek.
2. Közügy lehet mindaz, amit egy szakértő annak minősített.
3. Közügy lehet mindaz, amit magánügyként nem lehet megoldani.
4. Közügy lehet mindaz, amit az ország legnagyobb szervezete tud csak megoldani.
5. Közügy lehet egy magánügy is, de annak csak a közérdekű része (közérdekből korlátozott magánügy esetében).

Az ágazati megközelítésmód létjogosultságát erősíti az az eredmény, mely szerint „létezik egy közigazgatás specifikus ágazati szervezést, amely komplex szemléletű, folyamatközpontú, és a közigazgatási szervezetek specifikumait figyelembe vevő módszertanával képes a közigazgatási szervezetek működését fejleszteni, azt egy magasabb szintre emelni. Ez a szakterület önálló módszerekkel rendelkezik, melyek fejlesztése és széleskörű elterjesztése minden közigazgatási korszerűsítés alapja.”³² Az e-közigazgatást ez a megközelítésmód az ágazati szervezéstannak a részeként jeleníti meg. Ágazati megközelítésben a fejlesztési területek specifikálásához kiváló segítséget nyújthat a közszolgáltatások rácsszerkezete alapján lefolytatott alapkutatás, mely vertikálisan az ágazati közszolgáltatások rendszertana szerint határoz meg tizenkét ágazatot, horizontálisan pedig öt társadalomtudományi diszciplináris szempont alapján végzi el ezek vizsgálatát.³³

A közigazgatás fejlesztése elméletben a közigazgatás-tudomány fejlődése lehetne – mely szintetikus tudományként szelvényezi a közigazgatást,³⁴ a gyakorlatban a közigazgatási funkciók procedúrának (szakirányítás) fejlesztését jelenti jogi, gazdasági vagy politikai szempontból megfogalmazott ösztönzők mentén, ezek kölcsönös egymásra hatásának figyelembe vételével. Mivel a közigazgatás jelenléte egyidős az államszerveződések kialakulásával, a közigazgatás-tudomány megjelenését pedig csak a XIX. század végétől számíthatjuk, emiatt kevésbé lenne célszerű gyakorlati kiindulási pontnak tekinteni a közigazgatás elméleti megalapozását jelentő általános társadalomelméletet vagy tudományfilozófiát.³⁵ Gyakorlati oldalról a közigazgatás funkcióinak tematikus összefoglalása időről-időre megtörténik, ideértve a feladatok, a funkciók, a működés és a tevékenységfajták leírását is.³⁶ A közigazgatás fejlesztése ebből adódóan kiterjedhet bármelyik területre.

²⁸ Vigyázó, 1896, 47. old

²⁹ Tamás, 1998, 11. old

³⁰ Tamás, 2001, 255. old.

³¹ Tamás, 2001, 255-258. old.

³² Almásy, 2012, 186. old

³³ Szerk. Horváth M. Tamás és Bartha Ildikó, 2016

³⁴ Tamás, 2013, 32. old

³⁵ Tamás, 2001, 15. old

³⁶ Szerk. Temesi, 2013

„A közigazgatás általános elvárásai jelenleg: a pártatlanság, a célszerűség, a törvényesség, az átláthatóság, a hasznosság, a hatékonyság vagy eredményesség, a szakmaiság, a becsületesség.”³⁷ Ebből következik, hogy bármely olyan tevékenység, mely ezekhez közelíti az elvárásoknak nem megfelelő állapotot, szintén fejlesztésként kell értékelni. A közigazgatás fejlesztésében a jövőben mindenképpen meghatározó lesz a digitális kori kormányzás,³⁸ ami az új közmenedzsment (New Public Management) helyébe lépő izokratikus³⁹ kormányzás erősödését valószínűsíti,⁴⁰ amelynek alkalmazása a szolgáltató állam paradigmáját nem zárja ki.

1.2.2. Kormányzati stratégiák az elektronikus közigazgatásban

Magyarországra – és Európa többségére – az 1990-es évek előtt nem volt jellemző az e-kormányzati prioritás és ennek stratégiai megközelítése sem. A társadalmi szintre emelt stratégiák megjelenése a Bangemann-riport (1994) elfogadását követő időszakban kezdődött el, amikor mind a piaci, mind a kormányzati szereplők egyetértettek abban, hogy valami új kezdődött el a világban, melyet információs társadalomnak neveztek el. Az információs társadalom kialakítására vonatkozóan különböző információs stratégiák jöttek létre, melyeket az alábbi feltételek meglétének vagy hiányzásának mértékében lehet besorolni a „teljes”, „részleges” vagy „hiányzó” osztályokba:⁴¹

- A politikusok elkötelezettsége az információs társadalom mellett.
- A társadalom egészére kiterjedő, átfogó koncepciót tartalmazó elfogadott tervezési alapszöveg.
- A feladatok kormányzati szintű koordinálása.
- A végrehajtási feladatok intézményesülése.
- A tervezés tudományos intézményesülése, mely biztosítja a szükséges alap- és alkalmazott kutatásokat.
- Tanulási kísérleti projektek (pilot project) lefolytatásából.
- A célok és feladatok társadalmi tudatosítása és elfogadtatása.

Ezt követően Európa egy olyan akciótervet fogadott el, mely részletes feladatlistát írt elő az elfogadást követő évekre.⁴² Az akcióterv kezdetben négy területet foglalt magában:

- Szabályozási és jogszabályi feltételek (különös tekintettel a távközlési szolgáltatásokra és infrastruktúrákra, illetőleg a szerzői jogokra).
- Hálózatok, alapszolgáltatások, alkalmazások és tartalmak (ideértve a közösségi szinten használható alkalmazások és tartalmak központi támogatással megvalósítható fejlesztését).
- Szociális, társadalmi és kulturális aspektusok (az Európai Információs Társadalom kialakítása).
- Az információs társadalom elfogadtatása (a társadalom tudatosságának és támogatásának növelése révén).

³⁷ Tamás, 2013, 33. old.

³⁸ Z. Karvalics, 2008

³⁹ A fogalom definícióját a szerzők a következő módon határozták meg: „Az izokrácia (ἰσοκρατία, 'egyenlő erő', 'azonos erejű hatalom') tehát annak a befolyásformának a közvetlen szétterülését és arányos eloszlását jelenti a közösség tagjai között, amely az egyének felett állva csatornázza a viselkedésüket adott irányokba (s amelyet csak későbbi korokból származó analógiás visszavetítéssel hívhatunk valójában uralomnak vagy hatalomnak, amit a görög eredetű 'kratosz/kratein'-ből lett utótag sugall).” (Z. Karvalics és Nagy, 2017, 20. old.)

⁴⁰ Z. Karvalics és Nagy, 2017, 28. old.

⁴¹ Juhász, 2007, 131. old.

⁴² Lásd: EUROPE'S WAY TO THE INFORMATION SOCIETY. AN ACTION PLAN - COMMUNICATION from the COMMISSION to the COUNCIL and the EUROPEAN PARLIAMENT and to the ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE and the COMMITTEE of REGIONS (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51994DC0347&from=EN>)

Az akcióterv végrehajtásának indulását követően nyilvánvalóvá vált, hogy az Európai Unióban a határon átnyúló szolgáltatások kialakításához a távközlés, a média és az egész informatikai infrastruktúra konvergenciáját kell megteremteni, ezért 1997-ben ennek elősegítése különösen nagy hangsúlyt kapott mind a szabályozások terén, mind gazdasági értelemben. A konvergencia elérésének módszerét, akadályait és szükséges lépéseit az úgynevezett EU Zöld Könyv⁴³ írta le, mely a következtetésében kiemelte, hogy: „Ennek a lépésnek az a célja, hogy egy olyan megfelelő szabályozási környezet kialakítása előtt egyengesse az utat, amely elősegíti az információs társadalom által kínált lehetőségek teljes elérését Európa és polgárai érdekében, mire a XXI. század elkezdődik.”

Ezek a lépések alapozták meg az eEurope programokat, melyek több változatban és egyre kifinomultabb módon szolgálták az információs társadalom kiépítését és fenntartását Európában (eEurope Action Plan 2000, eEurope 2002, eEurope 2005, i2010).⁴⁴ Figyelmet érdemel még az EU 2020 stratégia, melynek végrehajtásával a 2008-as válság tapasztalatainak okulva olyan tudásalapú társadalmat kívánnak a döntéshozók kialakítani és fenntartani Európában, mely képes csökkenteni egy hasonló válság jelentette negatív következményeket. Ez a terv másrészt az európai polgárok lehetőségeinek növelésére fókuszál, amit egy versenyképes és fenntartható gazdasági környezetben realizálhatnak. A 2010 után érvényben lévő e-közigazgatást érintő európai stratégiák:⁴⁵

- Europa 2020⁴⁶
- Innovatív Unió⁴⁷
- Digitális Menetrend⁴⁸
- Granada Stratégia⁴⁹
- Malmői Miniszteri Deklaráció az E-kormányzatról⁵⁰
- EIS – Európai Interoperabilitás Stratégiája⁵¹
- ISA⁵²
- E-kormányzat cselekvési terv 2016-2020⁵³

Az Európai Unió jövőképe az alábbi sorokban fogalmazódott meg:

„2020-ra az Európai Unió közigazgatásai és közintézményei nyitottak, hatékonyak és befogadók lesznek, és az EU valamennyi polgára és vállalkozása számára határok nélküli, egyénre szabott, felhasználóbarát és „végponttól végpontig” jellegű digitális közszolgáltatásokat fognak nyújtani. A jobb szolgáltatások megtervezése és nyújtása innovatív megközelítések révén történik, összhangban a polgárok és vállalkozások szükségleteivel és elvárásaival. A közigazgatások élnek az új digitális környezet által nyújtott lehetőségekkel, hogy megkönnyítsék a kapcsolattartást az érdekeltekkel és egymás között.”⁵⁴

A magyar kormány tevékenysége az Európai Unió által kiadott dokumentumokhoz igazodott a kilencvenes években, hiszen ebben az időben a csatlakozási előkészületek, tervezési munkák zajlottak hazánkban, melyek az infokommunikációs területre is kiterjedtek. A legelső olyan kormányhatá-

⁴³ Lásd <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/green-paper-convergence-telecommunications-media-and-information-technology-sectors-and> (p.36.)

⁴⁴ Lásd <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3A124221>

⁴⁵ Felber, 2011, 7-8. old. alapján

⁴⁶ Lásd https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

⁴⁷ Lásd <https://ec.europa.eu/research/innovation-union/index.cfm?pg=intro>

⁴⁸ Lásd <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/shaping-digital-single-market>

⁴⁹ Lásd <http://www.minetad.gob.es/es-es/gabineteprensa/notasprensa/documents/declaration.pdf>

⁵⁰ Lásd <https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/ministerial-declaration-on-egovernment-malmo.pdf>

⁵¹ Lásd http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f132547a-7d66-4626-8eb6-9f7428394de7.0017.03/DOC_1&format=PDF

⁵² Lásd <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1449478436536&uri=CELEX:32015D2240>

⁵³ Lásd <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0179&from=EN>

⁵⁴ E-kormányzat cselekvési terv 2016-2020, 2. fejezet

rozat, mely informatikai stratégia készítésére adott felhatalmazást, az 1039/1993. Kormányhatározat volt, mely Dr. Antall József miniszterelnöksége idején született. A stratégiákhoz szükséges ajánlások készítésében és az elkészült stratégiák elfogadásában az 1991. novemberében megalakult Informatikai Tárcaközi Bizottságnak volt jelentős szerepe. A rendelet az alábbiakat írta elő:

„Az informatikai területén az Európai Közösségek előírásaihoz igazodó kormányzati ajánlásokat kell kibocsátani, amelyek az államigazgatási informatikai fejlesztéseknél irányadók. Az ajánlásoknak biztosítaniuk kell a »nyílt rendszer« elv érvényesítését, informatikai stratégiai tervek készítését, a tervezéshez minőségjavító módszerek bevezetését, a biztonsági és adatvédelmi követelmények fokozott érvényre juttatását, a beszerzések megalapozottságának javítását.

A minisztériumokban, az országos hatáskörű államigazgatási szerveknél rendszeressé kell tenni az informatikai fejlesztési (stratégiai) terv készítését, első alkalommal 1994., 1995. évre. A minisztériumok, a Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság informatikai stratégiai terveit az Informatikai Tárcaközi Bizottság egyezteteti, véleményezi.”

Két évvel később megjelent a Kormány 1106/1995. határozata a központi államigazgatás informatikai koordinációjának továbbfejlesztéséről, mely létrehozta a kormányzati informatika stratégiai irányító szerveként a Kormányzati Informatikai Irányító Bizottságot (KIIB), amelyet a Miniszterelnöki Hivatal közigazgatási államtitkára vezetett. A rendelet az államtitkár feladatául többek között megjelölte – az Európai Unió országaiban kialakult gyakorlattal összhangban – a kormányzati információrendszerek, a telekommunikációs hálózatok működtetésének és kapcsolatainak jogi szabályozásának megteremtését, különös tekintettel a 82/869/EGK⁵⁵ és a 94/572/EK⁵⁶ határozatokra. A KIIB helyett 1997. februárjában létrejött az Informatikai és Távközlési Kormánybizottság,⁵⁷ melynek legfontosabb feladatai az információs társadalom megvalósítását segítő kormányzati stratégia megfogalmazása, valamint a minisztériumok és országos hatáskörű államigazgatási szervek által kidolgozandó informatikai stratégiai programok összehangolása és az ebből adódó összkormányzati feladatok végrehajtásának szervezése volt.

A hazai stratégiák is folyamatos fejlődésen mentek keresztül, építkezve a nemzetközi történésekből és előírásokból, a stratégiák hosszú sora jelezte az elköteleződést az e-közigazgatás megvalósítása felé tartó úton. A stratégiaalkotás kezdeti és tervezési időszakában⁵⁸ az alábbi stratégiákat és kezdeményezéseket érdemes megemlíteni:⁵⁹

- Nemzeti Informatikai Stratégia – 1996.⁶⁰
- Az információs társadalom kialakításának kormányzati teendői (stratégia) – 1998.
- Magyar Válasz az Információs Társadalom kihívásaira – 1999.
- Tézisek az Információs Társadalomról – 2000.
- Magyar Informatikai Charta – 2000.
- Széchenyi-terv – Nemzeti Fejlesztési Terv informatikai fejezete – 2000.
- Nemzeti Információs Társadalom Stratégia – 2001.
- Magyar Információs Társadalom Stratégia – 2003.
- e-Kormányzat 2005 stratégia és programterv – 2005.

⁵⁵ Lásd A TANÁCS HATÁROZATA (1982. december 13.) a közösségi intézmények közötti információs rendszer iránti igény felmérésének, valamint egy ilyen rendszer létrehozására vonatkozó javaslatok elkészítése céljából a tagállamok és közösségi intézmények tevékenységének összehangolásáról (82/869/EGK)

⁵⁶ Lásd COUNCIL DECISION of 27 July 1994 adopting a specific programme for research and technological development, including demonstration, in the field of advanced communication technologies and services (1994—1998) (94/572/EC)

⁵⁷ Lásd A Kormány 1025/1997. (II. 26.) Korm. Határozata az Informatikai és Távközlési Kormánybizottságról

⁵⁸ Felber, 2011, 6. old.

⁵⁹ Orbán, 2007, 198.old. és Czékman, 2104, 209-212. old.

⁶⁰ Számos anyag a NIS dátumát 1995-re teszi, azonban az NJSZT titkárságán meglévő anyag 1996-os dátummal került rögzítésre (<http://itf.njszt.hu/informatikai-strategiak>). Az anyag előzménye (a kezdeményezés) került fel 1995. januárjában az 1994-ben elinduló Magyar Elektronikus Könyvtárba (<http://www.bibl.u-szeged.hu/porta/szint/muszaki/szamech/wan/hatasok/nis.hun>)

- E-közigazgatás stratégia 2010 – 2007.
- Digitális Magyarország Program – vitairat – 2010.
- Digitális Magyarország Cselekvési Terv – 2011.
- Magyar Zoltán Program 11.0 – 2011.
- Magyar Zoltán Program 12.0 – 2012.
- Informatikai stratégia Magyarországon (MTA) – 2012.
- Nemzeti Infokommunikációs Stratégia – 2014.
- Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól – 2014.⁶¹
- Digitális Jólét Program – 2015.⁶²
- Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 – 2015.⁶³
- Digitális Jólét Program 2.0 – 2017.⁶⁴

Magyarország közigazgatási jövőképe az alábbi módon lett megfogalmazva rövid tömör és világos formában, 2015. február 16-án a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020 dokumentumban:

„Célunk, hogy 2020-ra a magyar közigazgatás szervezetten, következetes és átlátható intézményi struktúrában, korszerű és ügyfélbarát eljárásrenddel, mindenki számára elérhetően; professzionálisan, nemzeti hivatástudattal rendelkező, szakmailag felkészült, etikus és motivált személyi állománnyal, modern szervezeti keretek között; és költséghatékonyan, a lehető legkisebb adminisztratív teherrel, versenyképes szolgáltatási díjakkal és rövid ügyintézési határidőkkel működjön, azaz létrejöjjön az emberek bizalmát élvező SZOLGÁLTATÓ ÁLLAM.”

1.2.3. Az elektronikus közigazgatás szabályozási rendszere

Az elektronikus közigazgatás szabályozási rendszerének első megálmodója bizonyos értelemben Magyar Zoltán lehetett, mivel „(...) Magyar Zoltán teoretikusként az elektronikus kormányzat előfutárának is tekinthető. Írásainak nagy része mit sem veszített aktualitásából, így tehát a XXI. század viszonyaira is alkalmazható.”⁶⁵ A digitalizáció tényleges megjelenése a közigazgatásban azonban Magyar munkásságának idejétől későbbre tehető, gyakorlatilag a Bangemann-riport 1994-es elfogadása után indult meg Európában és Magyarországon is az elektronikus közigazgatás központilag koordinált kialakítása és szabályozása. Legelső jogszabályként a 2001. évi XXXV. törvényt (Eat.) kell megemlíteni, mely a 93/1999. EU irányelv 13. cikke által előírt nemzeti jogalkotásként⁶⁶ került be a magyar jogrendbe. A törvényt az Országgyűlés a 2001. május 29-i ülésnapján fogadta el, és 2001. június 12-én hirdették ki. A 93/1999 EU irányelv fő célkitűzése, hogy keretet biztosítson az elektronikus aláírások alkalmazásához, továbbá katalizálja az elektronikus aláírások jogi elismerését minden

⁶¹ A Kormány az 1851/2014. (XII. 30.) Korm. határozatban fogadta el a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia módosítását (továbbiakban: NIS) és a kapcsolódó „Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014–2020 közötti fejlesztési irányairól” című intézkedési tervet. A dokumentumok alapfeltételei voltak a 2014 és 2020 közötti Operatív Programokban támogatandó infokommunikációs fejlesztési konstrukcióknak. A Zöld könyv számba veszi a NIS-ben lefektetett célok eléréséhez szükséges eszközöket/erőforrásokat és kijelöli az egyes intézkedések megvalósításáért felelős intézményeket.

⁶² A programot elfogadta a 2012/2015. (XII. 29.) Kormányhatározat az internetről és a digitális fejlesztésekről szóló nemzeti konzultáció (InternetKon) eredményei alapján a Kormány által végrehajtandó Digitális Jólét Programjáról

⁶³ A közzétételt követően azonnal hatályba lépett a 1052/2015. (II. 16.) Kormányhatározat a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégiával kapcsolatos feladatokról.

⁶⁴ 2017. július 19-én jelent meg a Magyar Közlönyben a Kormány 1456/2017. (VII. 19.) határozata a DJP2.0 elfogadásáról

⁶⁵ Juhász, 2006, 22. old.

⁶⁶ „A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2001. július 19-ig megfeleljenek.”

tagállamban és a belső piac megfelelő működése érdekében hozza létre az elektronikus aláírásra és egyes hitelesítésszolgáltatásokra vonatkozó jogi keretet. Az irányelv nem foglalkozott a szerződések megkötésének és érvényességének szempontjaival, sem más olyan jogi kötelezettségekkel, amelyekre nemzeti vagy közösségi jogszabályokban előírt alaki követelmények vonatkoznak, továbbá nem sérthette a nemzeti vagy közösségi jogszabályokban előírt, a dokumentumok felhasználását szabályozó rendelkezéseket és korlátozásokat sem.

A törvény megalkotását széleskörű és sok résztvevő által figyelemmel kísért előkészítő munka előzte meg, melynek során dönteni kellett a szabályozás egyes tulajdonságairól, így a technológiához való viszonyáról is. Fontos kérdés minden technológiát érintő normatív szabályozásban, hogy mekkora függést emelhet be a jogalkotó a szabályozásba, vagy mit tud elérni technológia-független szabályozók kialakításával.⁶⁷ A két szabályozási elv előnyeit és hátrányait Szilágyi Károly Bálint a Jogi Fórum portálon megjelent „Az elektronikus aláírásról szóló törvénytervezet egyes alapvető kérdéseinek elméleti vizsgálata” című tanulmányában az alábbi táblázatban mutatta be:

	Technológia-függő szabályozás	Technológia-független szabályozás
Előnyök	<p>erősíti a jogbiztonságot</p> <p>a jogi hatások megbízható rendszerét alakítja ki</p> <p>a bíróságok jogértelmező szerepe kisebb szerephez jut</p> <p>a kiválasztott technológia ismert képességeihez igazítva képes cizellálni a szabályozást</p>	<p>jól alkalmazkodó szabályozást jelent</p> <p>felváltása későbbi időpontban válik szükségessé</p> <p>helyt ad új technológiák kifejlődésének</p> <p>képes több technológia számára is jogi hatásokat biztosítani</p>
Hátrányok	<p>a technika fejlődésével egyidejűleg gyakori felülvizsgálatot igényel</p> <p>a kiválasztott technológia fejlődését visszavetheti annak bizonyos tulajdonságainak kiválasztása</p> <p>zavarokat okozhat a piaci folyamatokban</p>	<p>csökkenti a jogbiztonságot</p> <p>a valódi függetlenség csupán bizonyos korlátok között igaz</p>

1. táblázat: Technológia-függő és -független szabályozás összehasonlítása
Forrás: Szilágyi, 2000. 16. old.

A közigazgatási elektronikus eljárások kodifikációját logikus lépésként megelőzte a kormányzati elektronikus aláírási rendszer kialakítására vonatkozó előírás. A kormány kiadta az 1026/2002. (III. 26.) Korm. határozatot a kormányzati elektronikus aláírási rendszer kiépítésével összefüggő egyes feladatokról és a kormányzati hitelesítésszolgáltató felállításáról kiépítésével összefüggő egyes feladatokról és a kormányzati hitelesítésszolgáltató felállításáról.⁶⁸ Az elektronikus aláírás jogi elfogadását követően elkezdődhetett az a munka, melynek célja lehetővé tenni, hogy az egyes hatósági eljárások során minél szélesebb körben legyen használható és elfogadott az elektronikus eljárás. Az Eat. módosításokat kezdeményezett az államigazgatási eljárásokban (Áe.), leginkább lehetőségként megfogalmazva az elektronikus ügyintézés, amivel ekkor a hivatalok még nem szerettek volna élni. A folyamat a közigazgatási eljárásról szóló törvény (Ket.) 2004-es decemberi kihirdetésével folytatódott, mely egy fokkal szigorúbban – de még mindig elég megengedő módon – vezette rá a szervezeteket az elektronikus ügyintézés fontosságára.⁶⁹ Az ezt követő évben kidolgozott végrehajtási rendeletek fektették le a részletszabályokat

⁶⁷ Az informatikai szabályozás problémáiról Szádeczky Tamás írt 2013-ban részletesen.

⁶⁸ Az ebben foglaltaknak a BM 2013 év végén tudott csak eleget tenni, ekkor indult el a Kormányzati Hitelesítés Szolgáltató, ekkor viszont az eredetileg tervezettnél jóval nagyobb szolgáltatási körrel.

⁶⁹ Lásd Ket. 162. § (1) Ha törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet nem tiltja a hatósági ügyek intézésének vagy egyes eljárási cselekményeknek elektronikus formában történő elvégzését, az elektronikus kapcsolatfelvétel megfelelő dokumentálásával elektronikus úton is történhet (...)

az elektronikus ügyintézés,⁷⁰ a közigazgatásban használható elektronikus aláírásokra és szolgáltatóikra vonatkozó különös szabályok,⁷¹ illetve az együttműködési képesség és az informatikai biztonság terén.⁷² Az e-közigazgatás fejlődése központosított rendszerek megszületését hozta ebben az időben magával (például XR), ami előbb-utóbb a szabályozás finomhangolását követelte meg. Így született meg a 2009. évi LX. törvény az elektronikus közszolgáltatásokról. Ez a törvény határozta meg a központi elektronikus szolgáltató rendszer (KESZR) útján nyújtott elektronikus közszolgáltatások igénybevételének rendjét, használatának feltételeit, továbbá az elektronikus közszolgáltatásokat nyújtó, a KESZR szerinti szolgáltatásokban a törvény rendelkezései szerint közreműködő, illetőleg a szolgáltatás gyakorlásához előírt hatósági feladatot ellátó szervek és személyek jogait és kötelezettségeit, valamint az elektronikus közszolgáltatásokat igénybe vevő természetes személyek, jogi személyek és jogi személyiség nélküli szervezetek jogait és kötelezettségeit. Ezzel a törvénnyel együtt került elfogadásra a 2009. évi LII. törvény is a hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus térítvevényről, ami megteremtette a postai szolgáltatások elektronikus megfelelőjét. A továbbiakban megjelenő jogszabályok amellett hogy frissítették a végrehajtási rendeleteket (2012), a Ket. tartalmát mindinkább kiüresítették, ez – és a 2013-ban elkezdődött európai szabályozási átalakítás vezetett ahhoz, hogy 2015-ben az eIDAS megjelenését követően az elektronikus ügyintézés legfontosabb normatív dokumentuma a 2015. évi CCXXII. törvény lett. Számos végrehajtási rendelet támogatja a benne foglaltak részletezését. 2018. január 2-től pedig megújult a közigazgatás szabályozási rendszere is, az Ákr. révén.⁷³ A szabályozási munka főbb állomásai – a teljesség igénye nélkül, felvillantva egy-egy fontosabb mérföldkövet és részletezve a kézirat leadását megelőzően hatályos részletszabályozást – az alábbiak voltak:

- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (Ket.).⁷⁴ A törvényt az Országgyűlés a 2004. december 20-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja: 2004. december 28. A törvényt a 2016. CL. törvény 142. §-a hatályon kívül helyezte 2018. január 1. napjával.
- A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXI-II. törvény (hatályon kívül).
- A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény.
- 2009. évi LX. törvény az elektronikus közszolgáltatásokról (hatályon kívül).
- 2009. évi LII. törvény is a hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus térítvevényről (hatályon kívül).
- 2013. évi L. törvény az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról.
- 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól:
 - » 41/2016. (X. 13.) BM rendelet a minősített elektronikus aláírást és minősített elektronikus bélyegzőt létrehozó eszközök megfelelőségét tanúsító szervezetekről és a kijelölésükre vonatkozó szabályokról,

⁷⁰ Lásd 193/2005. (IX. 22.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól

⁷¹ Lásd 194/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről

⁷² Lásd 195/2005. (IX. 22.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézés lehetővé tevő informatikai rendszerek biztonságáról, együttműködési képességéről és egységes használatáról

⁷³ Lásd 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról

⁷⁴ „A közigazgatási szolgáltatások elektronizálásának jogi akadálymentesítését jelenti a 2005. november 1-én hatályba lépett 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (továbbiakban: Ket.). A Ket. X. fejezete rögzíti az elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos legfontosabb követelményeket és szabályokat, meghatározza az „ügyfélkapun” keresztül történő igénybevétel, valamint az elektronikus eljárások rendjét.” (Szittner, 2006, 186-202. old.)

- » 24/2016. (VI. 30.) BM rendelet a bizalmi szolgáltatásokra és ezek szolgáltatóira vonatkozó részletes követelményekről,
- » 25/2016. (VI. 30.) BM rendelet a bizalmi felügyeletnek fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékéről,
- » 470/2017. (XII. 28.) Kormányrendelet a bizalmi felügyelet által vezetett nyilvántartások tartalmáról és a bizalmi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos bejelentésekről,
- » 137/2016. (VI. 13.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására felhasználható elektronikus aláíráshoz és bélyegzőhöz kapcsolódó követelményekről.
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (Ákr.).
- 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról (Kp.).

Az Ákr. hatályba lépését megelőző parlamenti beadványban⁷⁵ több mint száz jogszabály módosítását indítványozta a jogalkotó, aminek legfontosabb oka az volt, hogy az adóhatóság kikerült 2018. január 1-jével az Ákr. hatálya alól, így a megmaradó szabályok harmonizálását, és az új szabályozás kialakítását is el kellett végezni.

Az e-közigazgatásra vonatkozó főbb szabályokat tehát a fentiekben megadtuk, hatályuk érvényességéig normatív szabályozóként funkcionálnak, melyek betartását hatósági tevékenységek is segítik.

1.2.4. Az e-ügyintézési törvény újszerű megoldásai

1.2.4.1. Elektronikus ügyintézési szolgáltatások

Az e-ügyintézési törvényt⁷⁶ (Eübszt.) az Országgyűlés a 2015. december 15-i ülésnapján fogadta el, a kihirdetés napja pedig 2015. december 23-án volt. Két nagyon fontos lépést valósított meg a törvény az eddigi tapasztalatokon okulva, a lehetőségekből kötelezettségeket előírva:

1. kijelölte azokat a szerveket, melyek kötelesek elektronikusan intézni a hatáskörükbe tartozó ügyeket,⁷⁷
2. alapjogként fogalmazta meg az állampolgárok elektronikus ügyintézéshez való jogát,⁷⁸ ideértve természetesen személyeknél az elektronikus fizetés jogát is.⁷⁹

Nyilvánvaló módon az állampolgárok csak azoknál a szervezeteknél képesek élni ezzel a jogukkal, amelyek vagy a kötelezés alapján, vagy önkéntes módon csatlakoztak az elektronikus ügyintézés biztosító szervezetek sorába és ki is alakították az elektronikus felületeiket erre vonatkozóan. A jogszabályok betartását az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet ellenőrzi, a jogalanyok kötelező bejelentései⁸⁰ és az adatszolgáltatási kötelezettségek kirovása útján.⁸¹

Új elemnek tekinthető az automatikus döntéshozatali eljárás törvényi szintre emelése, melyben – minden feltétel teljesülése esetén a rendelkezésére álló, valamint az automatikus információátvitel útján megszerzett adatok alapján, emberi közbeavatkozás nélkül hozzák meg a döntését és közlik azt az ügyféllel. Az Ákr. 40. § alapján automatikus döntéshozatal alkalmazásának további feltétele, hogy a hatóság részére a kérelem benyújtásakor minden adat rendelkezésére álljon, a döntés meghozatala mérlegelést ne igényeljen, és ne legyen ellenérdekű ügyfél az eljárásban.

⁷⁵ Lásd <http://www.parlament.hu/irom40/17998/17998.pdf>

⁷⁶ 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól

⁷⁷ Lásd Eübszt. 1. § 17. és 17.a., illetve 9. § (1) – (6)

⁷⁸ Lásd Eübszt. 3. § (1): „Magyarországon az ügyfelet megilleti a jog, hogy az elektronikus ügyintézés biztosító szerv előtti ügyét – az e törvényben meghatározott módon – elektronikusan intézze.”

⁷⁹ Lásd Eübszt. 24. §

⁸⁰ Lásd Eübszt. 28. § (1) és (2)

⁸¹ Lásd Eübszt. 28. § (3)

Az elektronikus ügyintézésnek nem lehet akadálya az sem, ha bizonyos iratok csak papír alapon vagy csak elektronikus formában állnak elő vagy csak papír alapon képes azt a szervezet előállítani. A papír és elektronikus világ közötti átjárás a törvény alapján száz százaléig biztosított,⁸² tekintet nélkül arra, hogy milyen formában álltak elő a szükséges iratok, okiratok vagy milyen formában kell azt az ügyfélnek továbbítani, bizonyító erő tekintetében ez teljes mértékben irrelevánssá vált.

A kapcsolattartás módjának kiválasztását a jogszabály – ha nincs más előírás – az ügyfél hatáskörébe utalja, az ügyfél szabadon rendelkezhet arról, milyen formában szeretné tartani a kapcsolatot az elektronikus ügyintézés biztosító szervezetekkel, a szervezetnek ezt kötelező figyelembe vennie. Ha az ügyfél erről nem rendelkezik,⁸³ akkor is a hatóság tájékoztatása alapján az ügyfél választja meg a kapcsolattartás módját.

A korábbi központosított filozófián az Eübszt. valamelyest lazított, amikor az elektronikus szolgáltatásokat szétbontotta szabályozott (SZEÜSZ) és központi (KEÜSZ) elektronikus ügyintézési szolgáltatásokra, azonban a központosítási igény olyan értelemben megmaradt, hogy piaci szereplő csak akkor nyújthat ilyen szolgáltatásokat, ha előtte hatósági engedélyt szerez hozzá. A központosított filozófia értelmében a szervezetek szabályozott és központi szolgáltatásokból mint építőelemekből építhetik ki saját elektronikus szolgáltatásaikat. Szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás (SZEÜSZ) alatt az elektronikus azonosítási szolgáltatást, a biztonságos kézbesítési szolgáltatást, az elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására felhasználható, jogszabályban meghatározott követelményeknek megfelelő elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatást kell érteni, illetve minden olyan szolgáltatás is ide tartozik, amelyet az Eübszt-hez kapcsolódó kormányrendeletben szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásként nevesítettek.⁸⁴ Ezen túlmenően a Kormányt a törvény kötelezi az alábbi SZEÜSZ szolgáltatások nyújtására, ide nem értve a központi elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat (KEÜSZ):

- a) elektronikus azonosítási szolgáltatás természetes személy ügyfelek részére;
- b) biztonságos kézbesítési szolgáltatás;

c) kormányzati hitelesítésszolgáltatás, ezen belül elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására felhasználható elektronikus aláírással, elektronikus bélyegzővel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása, elektronikus időbélyegzőkkel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása, valamint azonosítási célú tanúsítvány szolgáltatás, továbbá a kibocsátott tanúsítványok érvényességének igazolása azonnali tanúsítványállapot-igazoló szolgáltatással;

d) a törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben kötelezően nyújtandóként előírt további szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás.⁸⁵

A központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások (KEÜSZ) listáját a törvény az alábbiak szerint részletezi:⁸⁶

- az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása (RNY);
- iratérvényességi nyilvántartás (IÉNY);
- elektronikus fizetési és elszámolási rendszer (EFER);
- azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés (AVDH);
- központi érkeztetési ügynök (KÉÜ);
- központi kézbesítési ügynök (KKÜ);
- az ügyfél időszaki értesítése az elektronikus ügyintézési cselekményekről, amelynek keretében a szolgáltató az ügyfelet az általa meghatározott elektronikus ügyintézési biztosító szervezet tekintetében és időszakonként összesítve tájékoztatja a kormányrendeletben meghatározott ügyintézési cselekményekről (RÉR);

⁸² Lásd Eübszt. 12. §

⁸³ A rendelkezést a Rendelkezési Nyilvántartásban (RNY) teheti meg az ügyfél.

⁸⁴ Lásd Eübszt. 29. § (1)

⁸⁵ Lásd Eübszt. 34. § (1)

⁸⁶ Lásd Eübszt. 38. § (1)

- papíralapú irat átalakítása hiteles elektronikus irattá (HIBRID);
- elektronikus irat hiteles papíralapú irattá alakítása (INVERZ HIBRID);
- központi azonosítási ügynök (KAŰ);
- személyre szabott ügyintézési felület (SZÜF);
- űrlapbenyújtás-támogatási szolgáltatás (ÁBT);
- központi dokumentumhitelesítési ügynök (KDŰ);
- általános célú elektronikus kéreleműrlap szolgáltatás (e-Papír);
- összerendelési nyilvántartás (ÖNY).

Fontos szempont, hogy a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások (SZEÜSZ) és a központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások (KEÜSZ) az elektronikus ügyintézés nem biztosító szervezetek által is igénybe vehetők, azaz felhasználóként bármely magánszemély vagy jogi személy is megjelenhet a szolgáltatások igénybe vevői között. A NISZ által üzemeltetett szolgáltatások összefoglaló honlapján minden szolgáltatásról további részletes információ található (<http://www.nisz.hu/e-kozig-szolg>).

1.2.4.2. Együttműködés az elektronikus ügyintézés során

Annak érdekében, hogy a közigazgatási szervezetek számára rendelkezésre álló információk minél hatékonyabban legyenek felhasználhatók és az ügyfelek a lehető legkevesebb zaklatásnak legyenek kitéve az ügyintézés során, már a Ket. is megfogalmazta a kérelem benyújtásakor azt a tilalmat, mely szerint az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével az ügyféltől nem kérhető olyan adat igazolása, amely nyilvános, vagy amelyet valamely hatóság, bíróság vagy a Magyar Országos Közigazgatási Kamara jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell.⁸⁷ Annak biztosítása, hogy a szükséges adatok el is jussanak arra a helyre, ahol éppen az ügyintézés folyik, az Eübszt. az együttműködést részletesen szabályozta (bizonyos kivételekkel). Az együttműködő szervek egymástól kötelesek beszerezni az adatokat, elektronikus kapcsolattartással (ha azt más törvény nem zárja ki).⁸⁸ Az együttműködő szerv köteles közzétenni a biztonságos elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségét, valamint elektronikus levélcímét, vagyis ennek megismerhetősége nem korlátozott. Az informatikai háttérrendszerek kialakítása és fenntartása a kötelezett szervezet feladata, amihez nyilvánvaló módon használhatja a már kiépített elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat, amennyiben a csatlakozási feltételeket teljesíti.

1.3. Elektronikus azonosítás a közigazgatási ügyintézési térben

1.3.1. Az azonosítási szolgáltatások szabályozási kerete

Az elektronikus azonosítás szabályozási keretét az eIDAS Rendelet II. fejezet (Elektronikus azonosítás) és az Eübszt. IV. fejezete (Az ügyfél jogai és kötelezettségei, 9. Elektronikus azonosítási kötelezettség) biztosítja. Az elektronikus azonosítás szolgáltatást a Kormánynak KEÜSZ-ként kötelező a természetes személy ügyfelek részére biztosítani,⁸⁹ másrészt a regisztrált ügyfelek számára SZEÜSZ biztosítja. Ezekre vonatkozó normatív szabályok leírása is ide tartozó jogszabályi keretelem (Eübszt. VI. fejezet, Szabályozott Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatások nyújtása, 19. Elektronikus azonosítási szolgáltatás és 21. A Kormány által kötelezően biztosítandó elektronikus azonosítási

⁸⁷ Lásd Ket. 36. § (2)

⁸⁸ Lásd Eübszt. 52. §

⁸⁹ Lásd Eübszt. 34. § (1) a)

szolgáltatás). A jogszabály célja, hogy szabályozza a természetes vagy jogi személyt, illetve jogi személyt képviselő természetes személyt egyedileg azonosító elektronikus személyazonosító adatok felhasználásának folyamatát a közigazgatási elektronikus ügyintézés során.

1.3.2. Elektronikus ügyintézési csatornán használható azonosítási szolgáltatások

Az ügyfelek által igénybe vehető és a Kormány által kötelezően biztosítani szükséges elektronikus azonosítási szolgáltatásokat taxatívén felsorolja az Eübszt. az alábbiakban:⁹⁰

- tároló elemet tartalmazó személyazonosító igazolvány útján biztosított elektronikus azonosítási szolgáltatás (eID),
- ügyfélkapu (ÜK), valamint
- részleges kódú telefonos azonosítás (RKTA).⁹¹

A szolgáltatások 2018. február 1-től a gyakorlatban is teljes körűen igénybe vehetők, ahogyan ez a következő ábra be is mutatja:

1. kép: Elektronikus azonosítási lehetőségek a KAÜ szolgáltatásban

Az eID azonosítási szolgáltatás mindaddig csak Magyarországon használható, amíg az eIDAS Rendeletben előírt bejelentést Magyarország meg nem teszi, és a tagállamok a bejelentett eszközt el nem fogadják. Használata az állampolgári kártya eID funkciójára épül, melyhez külön hozzáférési kód (PIN)⁹² biztosítja a kétfaktoros azonosítást és a PUK⁹³ kód alkalmazása teszi lehetővé az esetleges PIN-kód tévesztések negatív következményeinek elkerülését.

Az Ügyfélkapu (ÜK) azonosítása felhasználói név/jelszó párra épül, melynek biztonságát már 2006-ban vitatták,⁹⁴ melynek hatására a jelszó-policy valamelyest szigorúbbá és kikényszerítetté vált, némi kényelmetlenséget okozva a komplex jelszavak kitalálásával és azok rendszeres megváltoztatási kényszerével.

⁹⁰ Lásd Eübszt. 35. § (1)

⁹¹ Orbán and Beláz, 2017, 469. old.

⁹² PIN: Personal Identity Number, személyes azonosító szám

⁹³ PUK: Personal Unlocking Key, személyes feloldó kulcs

⁹⁴ Krasznay és Szigeti, 2006

A részleges kódú telefonos azonosítás szintén felhasználói név/jelszó párra épül, de itt mind a név, mind a jelszó numerikus karakter lehet csak, illetve a 6 számjegyből álló jelszóból az azonosítás során bármelyik három véletlenszerű bekérése jelenti az autentikációs faktort, ez 120-féle variációt eredményezhet (hat elem harmadosztályú ismétlés nélküli variációinak a számossága ez).

1.3.3. Telefonos ügyintézési csatornán használható azonosítási szolgáltatások

Az ügyfeleket telefonon a részleges kódú telefonos azonosítási szolgáltatás (RKTA) segítségével lehet teljes körűen azonosítani, melynek használatával lehetőség nyílik az RKTA-t bevezető szervezetekben végzett eljárások során a telefonos ügyintézésre (például telefonon történő kérelem benyújtás, hiánypótlás teljesítése, fellebbezésről való lemondás stb.). Az RKTA felhasználó számára a telefonos ügyintézéshez szükséges azonosításhoz az azonosító szám – mely 8 számjegyű felhasználói név és a jelszó – mely 6 számjegyből álló számsorozat – ismeretére van szükség. Az azonosítás során a felhasználónak meg kell adnia a felhasználói nevét, valamint a telefonos rendszer által véletlenszerűen kiválasztott 3 számjegyet (például első, harmadik és negyedik).

Az RKTA lehetőséget biztosít továbbá az interneten történő teljes körű azonosítás megvalósulására, ami a regisztrált ügyfelek számára lehetővé teszi az elektronikus ügyintézés biztosító, RKTA-t (vagy a Központi Azonosítási Ügynököt – KAÜ) alkalmazó szervezetek ügyintézési eljárásainak igénybe vételét.

Az RKTA felhasználó interneten történő ügyintézéséhez szükséges azonosítása az azonosító szám (8 számjegyű felhasználói név) és a 6 számjegyből álló jelszó számsorozat megadásával történik.⁹⁵

1.3.4. Azonosítási szolgáltatással kapcsolatos fejlesztési elképzelések

A NISZ Zrt. külön projektet indított annak érdekében,⁹⁶ hogy a kialakított azonosítási szolgáltatás még jobban harmonizáljon az EU által preferált határon átnyúló elektronikus azonosítási eljárásokkal. A projekt megvalósításának tervezett befejezése 2018. június 30., míg a projekt teljes költségvetése 2.800.000.000 Ft. A projekt célja az volt, hogy fejlessze a kormányzati hitelesítésszolgáltatás keretében nyújtott azonosítási szolgáltatásokat, szolgáltatási képességeket.

A fejlesztés ennek részeként biztosítja:

- a nem természetes személyek nevében történő ügyintézéshez szükséges eljárási jogosultságok ellenőrzését, valamint
- a hazai azonosítási rendszerek kapcsolódását az uniós azonosítási keretrendszerhez (a határon átnyúló elektronikus ügyintézés biztosítása érdekében).

A projekt az elektronikus azonosítás fejlesztésével az elektronikus ügyintézés terjedésének egyik fontos feltételét biztosítja.

⁹⁵ További információk: https://euf.gov.hu/Media/Default/SZE%C3%9CSZ_ASZF/KEKKH/RKTA_SZMSZ.pdf

⁹⁶ Lásd http://nisz.hu/hu/projektek/gov_ca_fejlesztas

1.4. Elektronikus dokumentumhitelesítés a közigazgatásban

Az elektronikus dokumentumkezelés bevezetésének lehetőségeit a kormányzatban a Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Koordinációs Iroda megbízásából kezdték el vizsgálni 1995-ben. A levéltári törvény (1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről) az elektronikus iratok fogalmát eredeti szövegezésében még nem tartalmazta explicit módon, az a 2005. évi törvénymódosítással került bele az irat fogalmába. A törvény az iratok védelmét irattári szoftverekre bízta azzal a feltétellel, hogy csak olyan szoftver használható erre, amely egy előzetes vizsgálaton (tanúsításon) esett át. Az elektronikus dokumentumok hitelességéről az elektronikus aláírási törvény megszületését követően lehetett érdemben beszélni. Addig párhuzamos rendszerként működtek az elektronikus dokumentumok előállítását, továbbítását és tárolását végző informatikai rendszerek, hiszen hiteles eredeti dokumentumnak ebben az időszakban csak a papírdokumentum számított.

1.4.1. A dokumentumhitelesítési szolgáltatások szabályozási kerete, történeti előzményei

Az elektronikus aláírásról szóló 2001-es törvény (Eat.) szabályozási felhatalmazást adott olyan részletszabályok megalkotására, melyek a ténylegesen elektronikus ügyintézési környezetet specifikálták volna, azonban ez a ráhatás nem volt elég közvetlen ahhoz, hogy jelentős hatást váltson ki, illetve széles körben elfogadott összehangolt fejlesztésekhez vezessen a szigetszerű megoldások helyett. Ezen a helyzeten változtatott a 184/2004. Kormányrendelet, mely definiálta az elektronikus közigazgatási ügyintézés és a kapcsolódó szolgáltatásokat, illetve eljárást adott az elektronikus és papíralapú dokumentumok közötti konverzióra és az eljárási cselekmények összekapcsolására. Az alapelv az volt, hogy ha az ügyfél rendelkezik legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírási képességgel vagy ügyfélkapus regisztrációval, akkor képes elektronikusan ügyeket intézni joghatályos módon. Ekkor azonban még nem volt lehetőség a papíralapú ügyintézésel egyenrangú, annak minden aspektusát átfogó elektronikus ügyintézési mód kialakítására, többek között az olyan kérelmek esetében, melyek csatolmányokkal is rendelkeztek, nem lehetett elektronikus úton azokat az ügyfélnek elindítani. Ekkor az elektronikus aláírás szerepe csupán a dokumentum változatlanlanságának és egy előzetesen ismert személy általi ellenőrzés tényének igazolására szolgált, nem pedig az aláíró személyének tanúsítására.⁹⁷

Az Eat. által adott felhatalmazás nagyon korlátozott volt, hiszen attól tették függővé az alkalmazását, hogy létezik-e olyan jogszabály, mely az egyes ágazatokhoz tartozó hatóságok által lefolytatott államigazgatási eljárásokban csak elektronikus irat, dokumentum, illetőleg elektronikus aláírás felhasználásával teszi azt végrehajthatóvá. A szabályozás alapja ekkor az volt, hogy csak ott lehetett elektronikusan ügyintézés lefolytatni, ahol ezt jogszabály kifejezetten lehetővé tette. Ilyen jogszabályok azonban 2004-ig nem születtek, ezen a helyzeten változtatott a Ket. és a (184/2004-es Kormányrendeletet felváltó) 193/2005 Kormányrendelet. Az elektronikus dokumentumoknak az ügyfélhez való hozzárendelése problémás volt, hiszen egy általános célú (például álneves) fokozott biztonságú elektronikus aláírás nem biztosította az aláíró kilétének beazonosítását. A dokumentum ügyfélhez rendelését ezért vagy a hatóság végezte el, vagy az ügyfélnek kellett papíron aláírnia az elektronikusan előkészített dokumentumokat.⁹⁸ A közigazgatási célra használható tanúsítványokra éppen ezért speciális követelmények vonatkoztak, egyrésztől csak személyes megjelenés útján voltak

⁹⁷ Szittner, 2011, 128. old.

⁹⁸ Szerk. Kilényi, 2009, 506. old.

igényelhetők, másrészt a szolgáltatóknak garantálniuk kellett az ügyfél nevének személyazonosító okiratban foglaltakkal való teljes egyezőségét a kibocsátott tanúsítványokban.

2010-től kezdve új stratégiai irányvonalat követett az elektronikus ügyintézés, mely a korábbiakat teljesen átalakította. 2012. április 1-jén lépett hatályba a Ket. módosításáról szóló 2011. évi CLXXIV. törvény (2012-es Ket. novella), mely lehetővé tette a közigazgatás számára is a piac által kidolgozott megoldások alkalmazását. A 2012-es Ket. novella hatályba lépését követően megalkotásra és frissítésre kerültek az elektronikus ügyintézésre vonatkozó végrehajtási rendeletek. Két SZEÜSZ hozható szoros kapcsolatba a dokumentumok hitelesítésével, az egyik az Azonosításra Visszavezetett Dokumentum Hitelesítés, a másik pedig az Iratérvényességi Nyilvántartás. Mindkettő központi elektronikus ügyintézési szolgáltatásként szerepel az Eübszt-ben is.

1.4.2. Elektronikus aláírás és időbélyeg mint szolgáltatás a gyakorlatban

Az elektronikus aláírás fogalmát széles körben használják a közigazgatási gyakorlatban és a közigazgatási jogban is. Az elektronikus aláírás értelmezése számos átalakuláson ment keresztül az elmúlt négy évtizedben, továbbá használata során sokszor keverednek az azonosítás, hitelesítés és fejlesztés információbiztonsági, illetve a bizalom, hitelesség, szavahihetőség köznyelvi fogalmak. Az elektronikus aláírásnak számos aspektusa jelent meg a jogalkotási és a jogalkalmazási területeken, például használható fokozott biztonságú elektronikus aláírás vagy minősített elektronikus aláírás is az elektronikus folyamatokban. Sok esetben nehezen eldönthető kérdésként vehető fel az, hogy az adott elektronikus aláírás – mint alaki jogi kellék – használható-e teljes bizonyító erejű magánokirat létrehozására vagy alkalmas-e közokirat elektronikus aláírására? Számos további kérdést fel lehet még vetni a tárgyban, elegendő csak a konténerekre vagy az aszimmetrikus kriptográfián túlmutató, vagy éppen ezzel ötvözhető megoldásokra (például biometrikus aláírásokra) gondolni.

Az elektronikus aláírás fogalmát⁹⁹ 2014 óta az eIDAS rendelet definiálja az Európai Unióban olyan elektronikus adatként, melyet egy másik elektronikus adathoz csatolnak, és amelyet az aláíró aláírásra használ. Az elektronikus hitelesítés ezen túlmenően olyan elektronikus folyamat, mely lehetővé teszi a természetes vagy jogi személy elektronikus azonosításának vagy az elektronikus adatok eredetének és sértetlenségének a megerősítését.¹⁰⁰ Az aláíró – elektronikus aláírás létrehozása esetén – kizárólag természetes személy lehet, aki éppen aláír.¹⁰¹

Az aláírásnak ebből adódóan három implicit jellemzője létezik:

- a természetes személy aláíró kiléte,
- az aláírás csatolási módja valamely más adathoz és
- az aláírt elektronikus adatok, amire az aláírás vonatkozik.

Az eIDAS rendelet 2017. július 1-jét követő teljes hatályba lépését követően az Európai Unió megkülönbözteti a jogi személyek aláírását¹⁰² a természetes személyek aláírásától, és elektronikus bélyegzőnek (angolul: electronic seal)¹⁰³ nevezi. Az elektronikus aláírás és bélyegző tulajdonságai között azonban sok hasonlóságot lehet felfedezni. Egyrészt az eIDAS rendelet megismétli szinte szóról-szóra az elektronikus bélyegzők esetében az elektronikus aláírásra vonatkozó előírásokat, másrészt az elektronikus ügyintézésről szóló törvény (Eübszt.) kodifikációs fikciót alkalmazva azt mondja ki, hogy – eltérő rendelkezés hiányában – az elektronikus bélyegzőt is elektronikus aláírásnak

⁹⁹ eIDAS Rendelet 3. cikk 10. alapján „olyan elektronikus adat, amelyet más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, és amelyet az aláíró aláírásra használ”

¹⁰⁰ Lásd eIDAS Rendelet 3. cikk 1., 3. és 5.

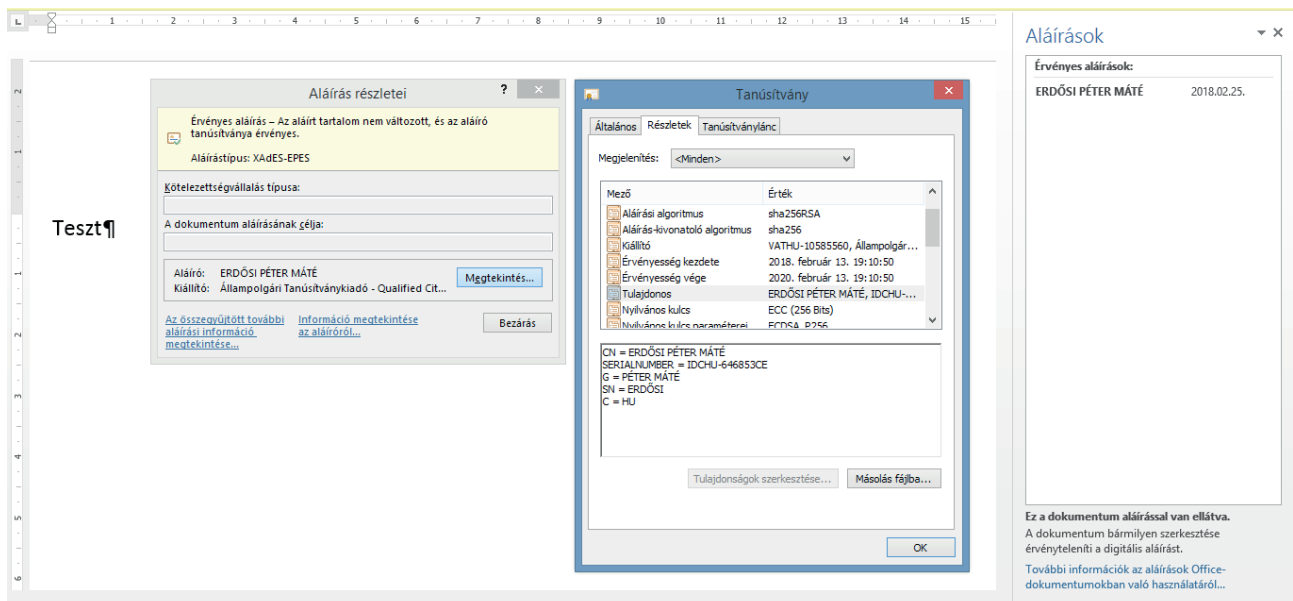
¹⁰¹ Lásd eIDAS Rendelet 3. cikk 9.

¹⁰² Lásd eIDAS Rendelet 3. cikk 24.

¹⁰³ Lásd eIDAS Rendelet 3. cikk 25.

kell tekinteni.¹⁰⁴ Az elektronikus bélyegző legfontosabb megkülönböztető jegye az elektronikus aláíráshoz képest az, hogy az aláírás-ellenőrző adatokat tartalmazó, bizalmi szolgáltató által kibocsátott tanúsítványban természetes személy neve nem található meg.

A magyar személyazonosító igazolvány az állampolgár nyilatkozata, az anyakönyv és a nyilvántartás alapján kiállított olyan hatósági igazolvány, amely az állampolgár személyazonosságát és bizonyos adatait közhitelesen igazolja. Az állandó személyazonosító igazolvány alkalmas az állampolgár elektronikus úton történő közhiteles azonosítására (eID funkció), minősített elektronikus aláírás létrehozására – lásd a 2. képen – (az eSZIG funkciót csak kérelemre tartalmazza az eszköz), valamint gyakorolható vele a külföldre utazás joga is (ePASS funkció).¹⁰⁵ Vagyis az új személyazonosító igazolvány a hagyományos vizuális elemeken túl elektronikus tárolókat is alkalmaz.

2. kép: Példa eSZIG aláírással ellátott MS Office dokumentumra

A kormányzati hitelesítésszolgáltatást a Kormány köteles biztosítani,¹⁰⁶ a kijelölt szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltató útján,¹⁰⁷ illetve később szintén a NISZ Zrt. lett kijelölve a személyazonosító igazolványhoz tartozó elektronikus aláírás hitelesítési és az ehhez kapcsolódóan nyújtott időbélyegzés szolgáltatás szolgáltatójaként.¹⁰⁸ A szolgáltatás nyújtására vonatkozó szabályzatok nyilvánosan elérhetők (Hitelesítési Rend¹⁰⁹ és Szolgáltatási Szabályzat¹¹⁰).

Az időbélyegző (angolul: time stamp) olyan elektronikus adat, amelyek más elektronikus adatokat (az időbélyegezni kívánt dokumentumokat vagy más információkat) egy adott időponthoz kötik, amivel igazolják, hogy utóbbi adatok léteztek az adott időpontban, tehát korábban kellett, hogy keletkezzenek. Az időbélyegző ebből adódóan képes azt igazolni, hogy az időbélyegzett adatok nem keletkeztek az adott dátumtól későbbi időpontban. Gyakori a minősített időbélyegző előírása és alkalmazása, melynek az oka a minősített időbélyegző megvalósításának megbízhatóságában és biztonságában rejlik. A minősített elektronikus időbélyegzőnek az adatokat oly módon kell a dátumhoz

¹⁰⁴ Lásd Eübszt. 99. § (2)

¹⁰⁵ Lásd Nytv. 29. § (1)

¹⁰⁶ Lásd Eübszt. 34. § (1) c

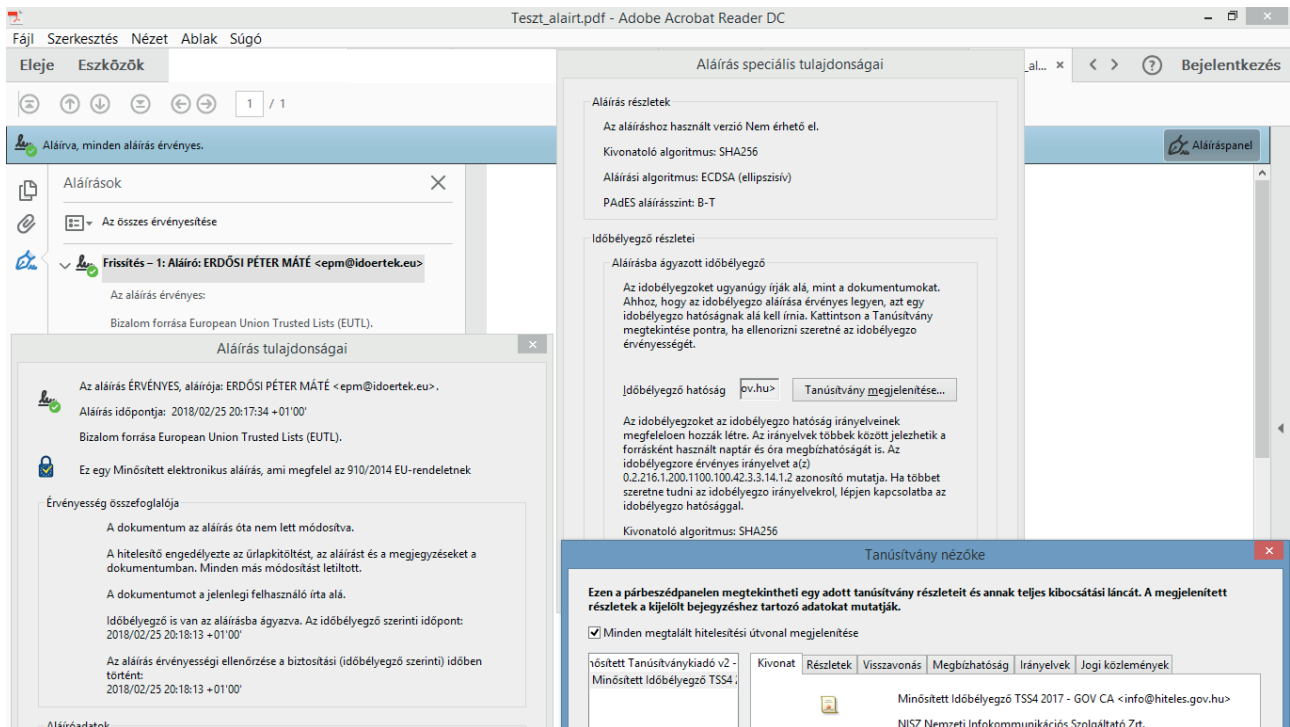
¹⁰⁷ Lásd 84/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet 4. § g)

¹⁰⁸ Lásd 84/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet 7/C. §, melyet a 255/2015. (IX. 10.) Korm. rendelet 2. §-a iktatott be és szövege a 93/2016. (V. 2.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg

¹⁰⁹ Lásd http://hiteles.gov.hu/letoltes/226/BR-ESZIG_v1.6_signed.pdf

¹¹⁰ Lásd http://hiteles.gov.hu/letoltes/228/BSZ-ESZIG_v1.6_signed.pdf

és az időponthoz kapcsolnia, hogy az nagy megbízhatósággal kizárja az adatok észrevétlen megváltoztatásának lehetőségét, az egyezményes koordinált világidőhöz (UTC)¹¹¹ kötött pontos időforráson kell alapulnia és egy minősített bizalmi szolgáltató bocsáthatja csak ki a saját szolgáltatói aláírásával hitelesített módon¹¹² (lásd 3. kép).

3. kép: Példa a Kormányzati Hitelesítés Szolgáltató által kibocsátott minősített időbélyeggel ellátott PDF dokumentumra

1.4.3. Azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési megoldás a gyakorlatban

Az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés (AVDH) szolgáltatás az állampolgárok részére nyújt megoldást arra, hogy biztonságosan tudják intézni hivatalos ügyeiket a közigazgatásban. Gyors bekapcsolódási lehetőséget biztosít az elektronikus ügyintézésbe elsődlegesen azok számára, akik nem rendelkeznek elektronikus aláírási lehetőséggel, de az éppen lefolytatni kívánt eljárás megköveteli az elektronikus aláírt dokumentumot. Ez azt jelenti, hogy ha egy ügyfél csupán elektronikus azonosítással rendelkezik, akkor is teljes körűen részt tud venni az elektronikus ügyintézésben az AVDH szolgáltatásának használatával. A szolgáltatás a kormányzati portálról¹¹³ vagy önállóan¹¹⁴ is elérhető, továbbá bármely arra jogosult szerv is csatlakozhat hozzá.¹¹⁵

A NISZ Zrt. mint kijelölt szolgáltató a személyhez rendelésről kiállított igazolást elektronikus dokumentumba, vagy az igazolást az elektronikus dokumentumhoz kapcsolt záradékba foglalja, és azt a rendelkezésre bocsátott nyilatkozattal együtt külön jogszabályban meghatározott szervezeti aláírással és időbélyegzővel hitelesíti. Az igazolás vagy záradék tartalmazza nyilatkozattevő nevét és

¹¹¹ Lásd <https://www.timeanddate.com/time/aboututc.html>

¹¹² Lásd eIDAS rendelet 42. cikk

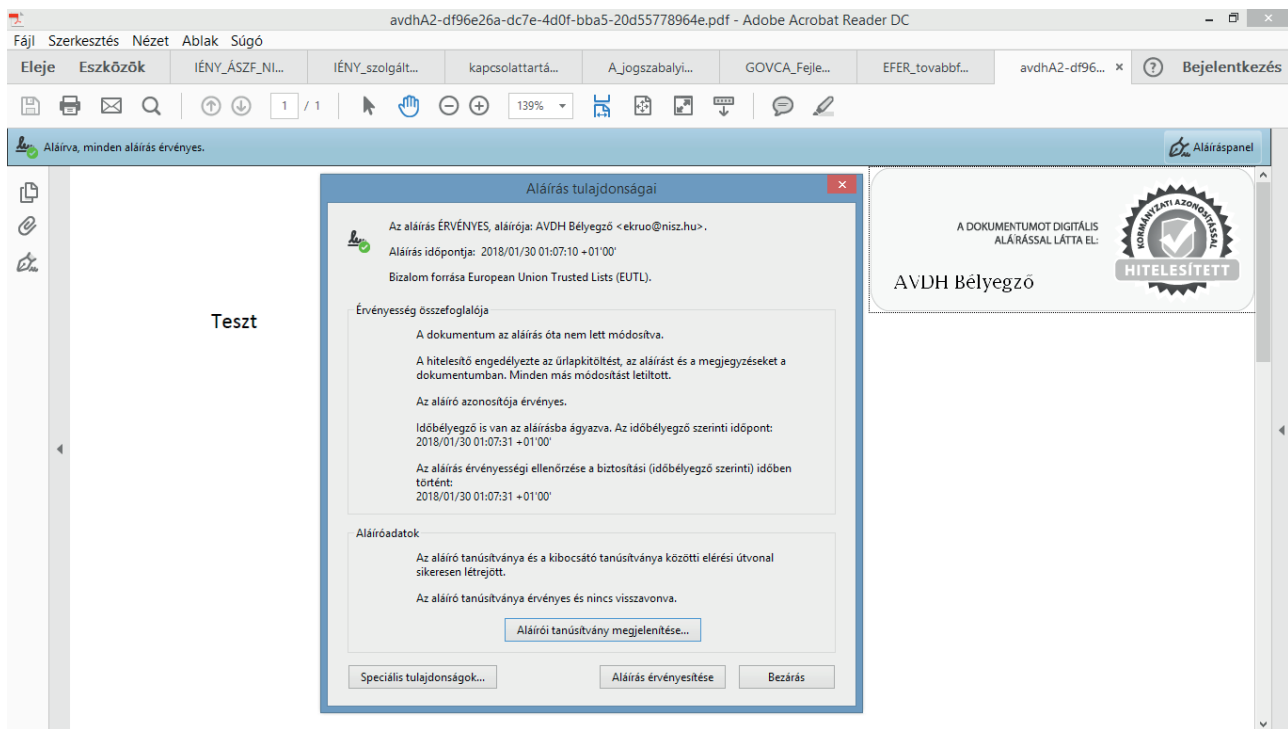
¹¹³ Lásd <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/szolgalatasok/avdh.html>

¹¹⁴ Lásd <https://niszavdh.gov.hu/index>

¹¹⁵ Lásd https://euf.gov.hu/Media/Default/SZE%C3%9CSZ_ASZF/NISZ/AVDH_csatlakozasi_szabalyzat_v2_felt%C3%B6lt%C3%B6tt.pdf

a rendelkezésére álló további igazolt azonosító adatok közül a nyilatkozattevő által megjelölt és az azonosítási szolgáltatónál lekérdezett adatokat is. A NISZ Zrt. tanúsítványát a hatóságok kötelesek elfogadni annak hiteles igazolására, hogy az érintett nyilatkozat a nyilatkozattevőtől származik, az elvégzett azonosítás szintjét is figyelembe véve.

A szolgáltatás elindítása és a bejelentkezési metódus kiválasztása után a rendszer a hitelesíteni kívánt dokumentum feltöltését kéri a felhasználótól. A hitelesítési mód megadása után az AVDH lebélyegzi a dokumentumot a Kormányzati Hitelesítés Szolgáltató által kibocsátott szervezeti bélyegzőjével és minősített időbélyeggel is ellátja.

4. kép: Az AVDH által hitelesített irat ellenőrzése

A különbség egy személyes aláírás és az AVDH bélyegzője között az, hogy személyes aláírásnál minden esetben az adott személy számára kibocsátott tanúsítványt találjuk meg az aláíráshoz kapcsolódóan, míg az AVDH bélyegzésekor minden egyes esetben a NISZ által az AVDH számára kibocsátott elektronikus bélyegző tanúsítvány lesz a dokumentumban látható, nem pedig a szolgáltatás igénylőjének a személyes tanúsítványa. Az igénylőt az AVDH természetesen a bélyegzés előtt azonosítja és hitelesíti.

Az AVDH KEÜSZ keretében a NISZ Zrt. a személyhez rendelésről kiállított igazolást az elektronikus dokumentumhoz kapcsolt záradékba foglalja, és azt – a hitelesítendő nyilatkozattal együtt – minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus bélyegzővel, valamint minősített időbélyegzővel hitelesítette. Ez az igazolás tartalmazza az ügyfél nevét és a rendelkezésére álló azonosító adatok közül az ügyfél által megjelölt és az AVDH szolgáltatója által az azonosítási szolgáltatónál, a központi azonosítási ügynök, a rendelkezési nyilvántartás vagy az összerendelési nyilvántartás igénybevételével lekérdezett adatokat, valamint a nyilatkozat további azonosító adatait is. Az AVDH által hitelesített irat záradékolásának egy példáját mutatja be a következő kép:

IGAZOLÁS

Ezt az elektronikus dokumentumot az Azonosításra Visszavezetett Dokumentumhitelesítés (AVDH) szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás keretében a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. – mint szolgáltató – minősített szervezeti elektronikus aláírással és időbélyegzővel látta el.

Az igazoláshoz tartozó dokumentum a 85/2012. (IV. 21.) kormányrendelet 22. § alapján, az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szabályai szerint hitelesnek minősül. A szolgáltatásra vonatkozó részletes tájékoztató elérhető a szolgáltató honlapján: <http://www.nisz.hu/node/274>.

A szolgáltató az Ügyfélkapu azonosítószolgáltatást vette igénybe annak megállapítására, hogy a csatolt eredeti elektronikus dokumentum ERDŐSI PÉTER MÁTÉ azonosítójú ügyféltől származik.

Az azonosítás időpontja: 2018.01.30. 01.07.08

További információk a dokumentum azonosított tulajdonosáról:

E-mail: szakerto@erdosipetermate.hu

Ez az elektronikus dokumentum két, egymástól elválaszthatatlanul összetartozó részből, az eredeti dokumentumból és záradékból áll. Az igazolás című jelen záradék az eredeti elektronikus dokumentum csatolt melléklete. A záradék olvasható szöveges formában rögzíti az eredeti dokumentum hiteles elektronikus aláírással való ellátásának körülményeit és az ezzel kapcsolatos egyéb adatokat.

A szolgáltató ügyfélkapcsolati irodájának elérhetőségei

1081 Budapest, Csokonai utca 3.
telefon: +36 1 795-7200, +36 30 795-7200 fax: +36 1 795-0100
honlap: <http://www.hiteles.gov.hu> e-mail: info@hiteles.gov.hu
nyitva tartás: H-Cs: 9:00-16:00, P: 9:00-15:00

5. kép: Példa AVDH által kiállított igazolásra

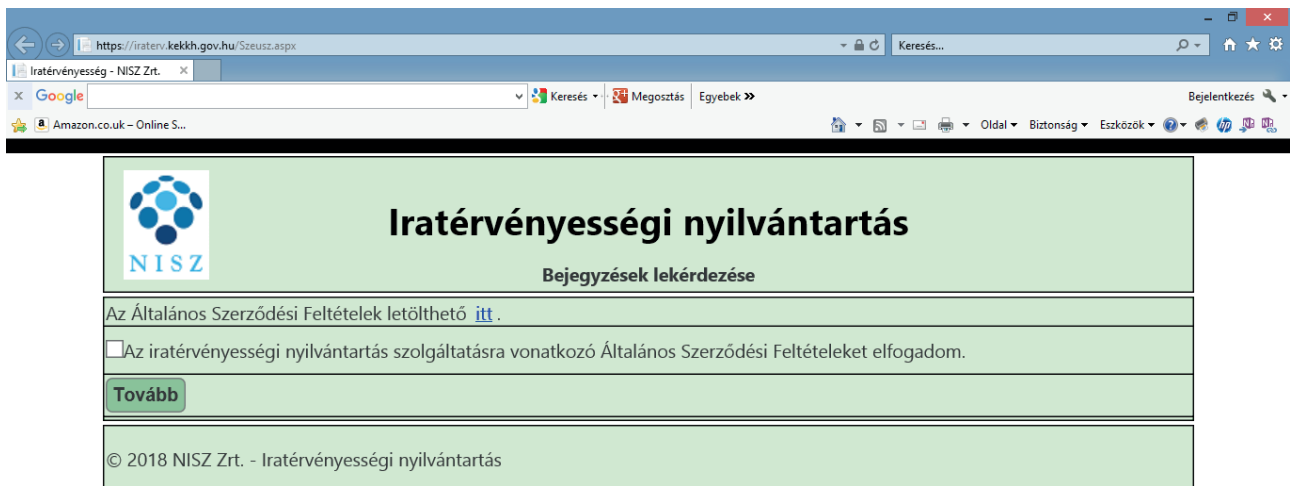
Az így kiállított okirat teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül, ha az ügyfél magánszemély vagy elektronikus ügyintézés nem biztosító szervezet. Az így hitelesített okirat pedig közokirat, ha azt bíróság, közjegyző, ügyész vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv az ügykörén belül és a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő módon állította ki.¹¹⁶

¹¹⁶ Lásd 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 112. § - 113. §.

További információ a szolgáltatásról az Általános Szerződési Feltételekben¹¹⁷ és a kormányportálon található.

1.4.4. Az iratérvényességi szolgáltatás bemutatása

Az Iratérvényességi nyilvántartás a hatóságok által kibocsátott hiteles elektronikus eredeti iratokról készített hiteles papíralapú másolatok készítésének tényét rögzítő és ennek ellenőrzését biztosító hiteles nyilvántartás. A szolgáltatás (a 2012-es SZEÜSZ rendelet¹¹⁸ 109-111. §-a szerint, illetve a 2016-os SZEÜSZ rendelet 97-98. §-a szerint) szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás. A szolgáltatás a szolgáltatásra vonatkozó általános szerződési feltételek 2. pontja értelmében a Magyar Posta Zrt. által üzemeltetett Hibrid kézbesítési és konverziós szolgáltatással együttesen vehető igénybe. A Magyar Posta Zrt. által üzemeltetett hibrid kézbesítési és konverziós szolgáltatások során a teljes elektronikus dokumentum QR kódok formájában történt rögzítése helyett lehetőség van a hiteles másolatkészítésre az Iratérvényességi nyilvántartás SZEÜSZ igénybe vételével is. Ha ezt választja az igénybe vevő, akkor a NISZ Zrt. a hitelesség ellenőrizhetőségét szolgáló adatokat XML kiterjesztésű adatfájl formájában fogadja be és tárolja. Az adatfájl tartalmazza a Magyar Posta Zrt. által küldött eredeti elektronikus irat elérési útvonalát, az elektronikus irat lenyomatát, az irat szövegkivonatának a lenyomatát és az iratérvényességi nyilvántartás bejegyzésének elérési útvonalát. A dokumentum elektronikus tárolása a hibrid szolgáltatást igénybe vevő fél feladata.

6. kép: Az iratérvényességi nyilvántartás kezdőképernyője

A NISZ Zrt. nem vizsgálja az Iratérvényességi nyilvántartás szolgáltatás nyújtása során az irat bizonyító erejét, az azon szereplő esetleges aláírás eredetiségét, valóságát, a szolgáltatás azt biztosítja, hogy minden egyes papíralapú másolat megegyezik az eredeti elektronikus dokumentummal.

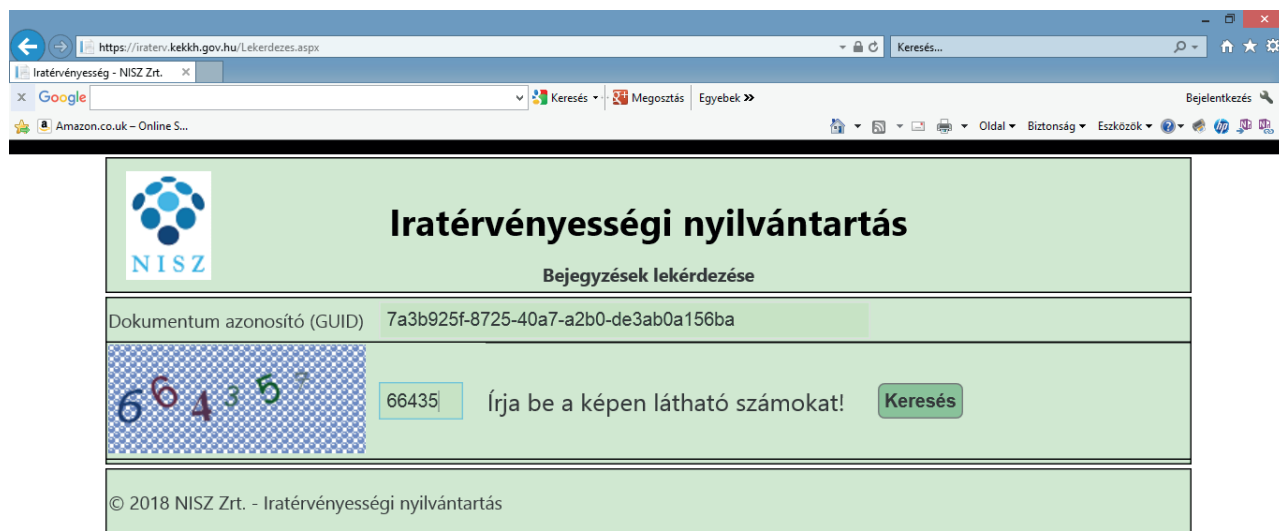
¹¹⁷ Lásd https://niszavdh.gov.hu/docs/AVDH_ASZF.pdf

¹¹⁸ A SZEÜSZ Rendelet (SZEÜSZR.) alatt 2016. december 31-ig a 83/2012. (IV. 21.) Korm. rendeletet, 2017.01.01. után pedig a 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendeletet kell érteni.

A szolgáltatás önmagában nem garantálja azt, hogy:

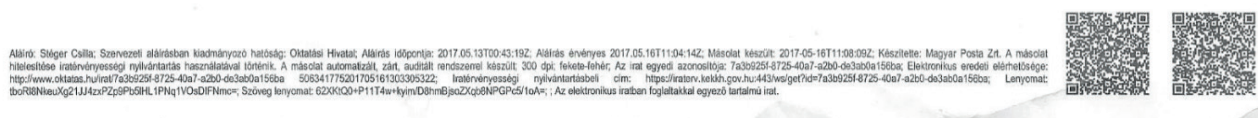
- az eredeti okiraton szereplő, hitelesítési adatok és módszerek megfelelőek és eredetiek, hitelesek,
- az eredeti okirat, illetve az az alapján készült hiteles másolat valamilyen meghatározott bizonyító erővel rendelkezik, illetve
- az irat azon eljárástípus jogszabályi vagy egyéb követelményeinek megfelel, amelyre azt szánták.

Az ügyfél az általa birtokolt iratnak a nyilvántartásban történő elhelyezésére vonatkozó információit a szolgáltatás elérési pontján (<https://iraterv.kekkh.gov.hu/>) a megfelelő azonosító (GUID) birtokában tudja ellenőrizni (Lásd 7. kép).

7. kép: GUID megadása az iratérvényességi nyilvántartásban

A papíralapú dokumentumon lévő adatok és a nyilvántartás adatainak az azonosságából megállapítható a másolat és az iratérvényességi nyilvántartásban elhelyezett elektronikus dokumentum egyezése. Ehhez ad segítséget a papíralapú iraton elhelyezett záradék, mely egyértelmű hivatkozásokat tartalmaz az eredeti elektronikus iratra és annak tulajdonságaira is, egy QR-kóddal kiegészítve.¹¹⁹

8.kép: Záradék QR kóddal együtt egy papíralapú iraton

Az azonosító megadását követően a háttérfolyamat segítségével az adott iratra vonatkozó bejegyzés állapota megjelenik az irat minden lényeges eltárolt adatával együtt.

¹¹⁹ A Quick Response kód (QR code) olyan kétdimenziós kód, amely gyors visszafejtési sebességet és gyors reakciót tesz lehetővé a kódolás beolvasását követően. A kódolást a japán Denso-Wave cég fejlesztette ki 1994-ben (<http://www.qrcode.com/en/>). Japán ipari szabvánnyá válását követően 2000-ben ISO szabvány is készült belőle (ISO/IEC 18004), melynek legújabb kiadása 2015-ben jelent meg „Information technology -- Automatic identification and data capture techniques -- QR Code bar code symbology specification” címmel.

Iratervenyességi nyilvántartás	
Bejegyzések lekérdezése	
Előírt azonosítás	Nincs autentikáció
Biztonsági szint	Nem kell azonosítás
Megoldás típusa	Kibocsátónál tárolt példánnyal
Eredeti irat elérési útja	http://www.oktatas.hu/irat/7a3b925f-8725-40a7-a2b0-de3ab0a150ba
Kibocsátó	http://www.oktatas.hu/irat/7a3b925f-8725-40a7-a2b0-de3ab0a150ba
Státusz	Érvényes
GUID	7a3b925f-8725-40a7-a2b0-de3ab0a150ba
Eredeti irat lenyomata	fbxRi8NkuXgZ1JJ4zpPZg9P6i5HL1PNq1V0idDFImcr
Eredeti irat lenyomat típusa	http://www.w3.org/2001/04/xmlelem#ha-256
Bejegyzés időpontja	2017.05.10 11:08:09
Szöveglévonat lenyomata	6209020+P11T4wHjymD8hmBjsoZq8NfPQPc5i1oA=
Szöveglévonat lenyomat típusa	http://www.w3.org/2001/04/xmlelem#ha-256
Papír méret	A4
Másolatkészítő szervezet neve	Magyar Posta Zrt.
Másolatkészítő személy neve	A másolat automatizált, zárt, auditált rendszerrel készült
Szabályzat neve	http://www.oktatas.hu/irat/7a3b925f-8725-40a7-a2b0-de3ab0a150ba
Másolat készítési ideje	2017.05.10 11:08:09
Tranzakció azonosító	1404932910405
Megfelelés	Teljes egyezés
Záróképek szövege	Az elektronikus iratban foglaltakkal egyező tartalmú irat.
Nyomtatott oldalszám	4
Új keresés	

© 2018 NISZ Zrt. - Iratervenyességi nyilvántartás

9. kép: Az Iratervenyességi Nyilvántartás ellenőrzésének eredménye

Példánkban az iratok teljesen egyeznek, így a papír alapú másolat hitelességéhez nem férhet kétség. További információk az ÁSZF-ben lelhetők fel a szolgáltatásról.¹²⁰

1.4.5. A dokumentumhitelesítéssel kapcsolatos fejlesztési elképzelések

A NISZ Zrt. KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2015-00004 kódszámú projektjének további célja, hogy fejlessze a kormányzati hitelesítésszolgáltatás keretében nyújtott dokumentumhitelesítési szolgáltatásokat, szolgáltatási képességeket. A projekt az elektronikus dokumentumhitelesítés fejlesztésével az elektronikus ügyintézés terjedésének, a hiteles elektronikus jognyilatkozatok elkészíthetőségének alapvető feltételét biztosítja.

A fejlesztés eredményeként létrejön egy központi dokumentumhitelesítési szolgáltatás, megvalósul egy mobil eszközökkel használható dokumentumhitelesítési szolgáltatás, megoldottá válik a nem természetes személyek számára is a dokumentumhitelesítés, továbbá a fejlesztések hatását kiterjesztik a már működő kormányzati elektronikus aláírási és aláírás-ellenőrzési szolgáltatásokra is.

¹²⁰ Lásd <http://docplayer.hu/9571570-Iratervenyességi-nyilvántartás-szabalyozott-elektronikus-ugyintezesi-szolgaltatas.html>

1.5. A közigazgatással való elektronikus kapcsolattartási megoldási lehetőségek

1.5.1. Az elektronikus kapcsolattartás és kézbesítés szabályozási kerete, történeti előzményei

Az ügyfelek igényei az elmúlt években kiegészültek az elektronikus kapcsolattartáshoz és a mobilkommunikációs eszközök használatához kapcsolódó elvárásokkal. Mindez azt eredményezte, hogy az ügyfélkiszolgálás megjelent az elektronikus térben. Az elektronikus ügyintézés sajátossága az elektronikus kereskedelemmel szemben, hogy az átlagos ügyfélnek 2016-ban kevesebb, mint két ügye volt a közigazgatásban évente. Mivel ebből adódóan nem lehet naprakész gyakorlata, széleskörű tapasztalata, valamint az oktatási rendszer nem tartalmazott e-ügyintézési elemeket, a hatékony ügyintézéshez a lehető legrészletesebb tájékoztatást kell nyújtani, egyszerű, letisztult, célratörő szövegezéssel. Az ügyek leírásában a „leggyakoribb kérdések” stílus és a videoanimációk sokkal célravezetőbbnek tűnnek, mint a szakjogi teljességgel megfogalmazott magyarázatok tömkelege. Azok végén viszont rá kell mutatni egy linkkel a konkrét jogszabályhelyekre is, ne lehessen véletlenül se téves következtetésekre jutni, ha a kérdés nem abszolút pontosan azonos a kérdező problémájával. Természetesen abból, hogy az átlagos ügyfélnek alig van közigazgatási ügye, még nem következik, hogy nincsenek olyan ügyfelek, akik intenzív kapcsolatban állnának a közigazgatással, elég csak a könyvelőkre vagy cégügyvédekre gondolni. Az ügyintézés fogalmáról a közigazgatás és a piaci szektor felfogása egyre inkább eltért, habár kezdetben mind a kettő a „kérelem – válasz” logikát követte. Az ügyfél kérelmezte a szolgáltatást a szolgáltatónál, feladta a megrendelés kérését, amit később kiértékeltek és visszaigazoltak. A közigazgatásban kérelmet nyújtott be, amire megadott időn belül kapott egy határozatot vagy végzést. Mára az azonnali (online) ügyintézés került egyre jobban előtérbe, aminek felismerésével elkezdődött a hagyományos logikában zajló ügyintézési formák átalakítása, a kérelmek, az információforrások, az ügyleírások elektronizálása, az elsődleges adatok szélesebb körben való felhasználása az ügyintézés gyorsítása és egyszerűsítése érdekében. Az online szolgáltatások kialakításában a közigazgatás az Eübszt. megjelenéséig elmaradt a piaci sektortól és a benne rejlő lehetőségektől.¹²¹

¹²¹ Molnár et al, 2016, 54. old.

10. kép: Elektronikus ügyintézésre kötelezettek köre (Németh Ágota Márta, 2018, 6. old.)

A kormányzati portálon 2003. februárjában bevezetésre került az Internetes Közigazgatási Szolgáltató Rendszer (a továbbiakban: XR), amely megteremtette az elektronikus ügyintézés alapjait. A hatósági eljárás egy jelentős szegmensévé vált az ügyek elindítási lehetősége az Ügyfélkapun keresztül, 2006. januárjától bevezetve. Ezzel párhuzamosan a rendszer egy speciális szolgáltatása, az okmányirodai időpontfoglalás az XR-ben, már a kezdetektől kezdeményezhető volt elektronikus úton. Az Eat. megteremtette ugyan az elektronikus ügyintézés lehetőségét, az elektronikus kapcsolattartás azonban először a Ket.-ben jelent meg. Az eredeti Ket. abban az esetben engedélyezte az elektronikus kapcsolattartást mint lehetőséget, ha azt más jogszabály kifejezetten nem tiltotta, de a 2009-es Ket. novella megjelenésével az elektronikus út már prioritást élvezett a többi kapcsolattartási forma előtt az ügyfelekkel, és a 2012-es Ket. novella után pedig a hatóságok egymás közötti kapcsolattartásában is.¹²² Az Eübszt. megjelenésével mintegy 1,2 millió szervezet számára lett kötelező az elektronikus ügyintézés és ezzel együtt az elektronikus kapcsolattartás.

1.5.2. A korábbi Központi Rendszer kézbesítési szolgáltatásának bemutatása

A biztonságos elektronikus dokumentumtovábbító szolgáltatás (BEDSZ) a központi rendszer azon szolgáltatása volt, amely lehetővé tette a csatlakozott szervezetek és az ügyfelek egymás közötti kétirányú hiteles dokumentumalapú kommunikációját. A BEDSZ a csatlakozott szervezetek megbízása alapján fogadta és elektronikus úton e szervezetek részére továbbította az ügyfél által az elektronikus ügyintézés körében a csatlakozott szervezethez intézett elektronikus dokumentumokat, valamint fogadta és a címzett ügyfélhez továbbította a csatlakozott szervezet részéről az ügyfél által kezdeményezett ügy kapcsán előállított válaszdokumentumokat. A BEDSZ az ügyfelek számára az ügyfélka-

¹²² Lásd Ket. 28/A. § (5) Ha a hatóságok közötti kapcsolattartás irratóvábbítást nem igényel, a hatóságok elektronikus levélben vagy telefonon kötelesek egymással kapcsolatot tartani.

pun keresztül vagy azon kívül digitális aláírással a kormányzati portálon, a csatlakozott szervezetek számára pedig a hivatali kapun keresztül volt elérhető.

A BEDSZ az ügyfélkapun keresztül csak az általános nyomtatványtervezővel és általános nyomtatványkitöltővel készített, vagy annak megfelelő formátumú és a központi rendszerben előzetesen regisztrált elektronikus űrlapokat fogadta. A BEDSZ-en keresztül elektronikus aláírással ellátott dokumentumokat is lehetett küldeni, amely dokumentumot a BEDSZ változatlanul, az aláírás ellenőrzésére alkalmas formában továbbította. Ha a címzett a hivatalos iratnak az elektronikus kézbesítési tárhelyen történő elhelyezését követő ötödik munkanapon sem vette át a küldeményt, akkor a hivatalos iratot az ezt követő munkanapon kézbesítettnek kellett tekinteni. A kézbesítési vélelem beálltáról a BEDSZ mind a Belügyminisztériumot, mind a címzettet automatikusan tájékoztatta az elektronikus tárhelyükön.

Ez tehát egy biztonságos elektronikus postázó szolgáltatásnak volt tekinthető, amelyet az állampolgárok és hivatalok tudnak igénybe venni az egymás közötti elektronikus dokumentum alapú kommunikációhoz. A megoldás kétségtelen előnye volt, hogy az elektronikus beadványok (dokumentumok) küldésének tényét az állampolgárok – akármikor a későbbiekben – hiteles módon bizonyítani tudták, a hivatalok pedig képesek voltak olyan válaszdokumentumokat küldeni az állampolgár tárhelyére, amelyeket korlátlan ideig is tárolhattak.

1.5.3. Biztonságos kézbesítési szolgáltatások a gyakorlatban

Az Eübszt. definíciója szerint¹²³ biztonságos kézbesítési szolgáltatás (BKSZ) egy olyan kézbesítési szolgáltatás, amely az elektronikus küldemény kézbesítésével kapcsolatosan az alábbi feltételek mindegyikének teljesülését biztosítja:

- ha a küldőtől átvett üzenetet változatlan formában a címzett rendelkezésére bocsátották, akkor erről a küldő számára legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott elektronikus dokumentumba foglalt igazolás álljon rendelkezésre,
- az üzenet és a kézbesítést igazoló okirat észrevétlenül nem megváltoztatható sem a kézbesítés során, sem a kézbesítést követően,
- az üzenet átvevője csak a címzett vagy a feljogosított helyettes átvevő lehet, és a tényleges átvevő személyét az átvétellel kapcsolatos okirat igazolja, és
- a feladónak okirati bizonyíték áll rendelkezésére (tértivevény) arról az esetről is, ha a kézbesítés a megadott időn belül sikertelen; az igazolás a megghiúsulás időpontját és – ha azonosítható – okát tartalmazza.

A szolgáltatást a törvény a Kormány által kötelezően biztosítandó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások közé sorolja. A szolgáltatás nyújtására a Magyar Posta Zrt., valamint a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. a kijelölt szolgáltató. A szolgáltatás célja, hogy megfelelő garanciákat nyújtva biztosítsa az elektronikus dokumentum kézbesítésével kapcsolatos lényegi követelmények (az üzenet fogadásának igazolása; a dokumentum sértetlensége a továbbítás során; az átvevő személyének igazolása; a sikeres vagy sikertelen kézbesítés igazolása) teljesülését.¹²⁴ A részletszabályokat a 451/2016. (XII. 19.) Kormányrendelet 73. § - 77. § tartalmazza.¹²⁵

A Magyar Posta mellett a NISZ bevonása 2016. decemberében a kézbesítésbe azért történt, mert a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. kézbesítési tárhelyet biztosít a biztonságos kézbesítési szolgáltatásához kapcsolódóan.¹²⁶

¹²³ Lásd Eübszt. 1. § 11.

¹²⁴ Péterfalvi et al, 2014, 84.old

¹²⁵ A biztonságos kézbesítés elméleti hátterét jól összefoglalta például Réti Kornél (Réti, 2011).

¹²⁶ Lásd 84/2012 Kormányrendelet 4/A. §

- természetes személyek részére (Központi Ügyfél-regisztrációs Nyilvántartás regisztrációhoz kapcsolódó tárhely – szabályozza a 451/2016. Kormányrendelet 88. §–88/A. §),
- gazdálkodó szervezetek részére (gazdálkodó szervezetek számára biztosított tárhely – szabályozza a 451/2016. Kormányrendelet 89. §–91. §), valamint
- közfeladatot ellátó szervek részére (hivatali tárhely – szabályozza a 451/2016. Kormányrendelet 84. §–87. §).

A szolgáltatás elérhető a hét minden napján, 0–24 óráig, továbbá a szolgáltatás éves garantált rendelkezésre állása 99,9%. A szolgáltató karbantartási, fejlesztési munkálatainak elvégzése miatt jogosult a szolgáltatás szüneteltetésére (tervezett üzemszünet), amennyiben a szüneteltetést nem igénylő, más gazdaságos műszaki megoldás nem áll rendelkezésre. Ha a szolgáltatás szüneteltetésére hálózat átalakítása, felújítása, cseréje, karbantartása miatt – más műszaki megoldás hiányában – tervezetten kerül sor, ez naptári hónaponként nem haladhatja meg az 1 napot, alkalmanként a 6 órát. A szolgáltató köteles bejelenteni a kormányzati portálon a tervezett üzemszünetet – legalább 72 órával a tevékenység megkezdése előtt. A tervezett üzemszünet és a különleges karbantartási szünet időtartama nem számít bele a szolgáltatás kiesési idejébe, illetve az éves rendelkezésre állás számításakor ezt nem kell figyelembe venni. A fenti rendelkezésre állási vállalást tehát ezeknek megfelelően kell értelmezni.

The screenshot shows the 'ÜZENETEK' (Messages) page on the Hungarian government portal. The page is titled 'ÜZENETEK Beérkezett' (Messages Received). The interface includes a sidebar with navigation options like 'BEÉRKÉZETT' (Received) and 'TÁRTERÜLET' (Storage area). The main content area displays a list of messages with columns for sender, document type, and receipt date. The messages include notifications about document processing, error reports, and acceptance of documents.

Feladó	Dokumentum típus, leírás	Beérkezés dátuma
ÁBT	Meghíusulasigazolas Meghíusulasi igazolás (1_IDOERTEK_OKTATASI_KERESKEDELMI_ES_TANACSADO_KORLATOLT_FELELOSSEGU_T_23335626_3936497952.pdf)	2018.01.05. 05:37
NAV	Hibátlan bevallásról értesítés Hibátlan bevallásról értesítés (23335626), Időérték Oktatási Kereskedelmi És Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság	2018.01.04. 09:26
NAV	Hibátlan bevallásról értesítés Hibátlan bevallásról értesítés (23335626), Időérték Oktatási Kereskedelmi És Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság	2017.12.22. 07:44
NAV	Elfogadó nyugta 1765, Elfogadott bizonylat nyugta (23335626), 2017.11.01-2017.11.30, Időérték Oktatási Kereskedelmi És Tanácsadó Korlátolt Felelős	2017.12.20. 14:26
ÁBT	Meghíusulasigazolas Meghíusulasi igazolás (1_IDOERTEK_OKTATASI_KERESKEDELMI_ES_TANACSADO_KORLATOLT_FELELOSSEGU_T_23335626_3676182828.pdf)	2017.12.18. 01:53

11. kép: Értesítési tárhely kinézete

A BKSZ-ről további információ a NISZ Általános Szerződési Feltételeiben található.¹²⁷

1.5.4. Az elektronikus kapcsolattartás fejlesztésére irányuló elképzelések

Az eIDAS rendelet által definiált elektronikus azonosítás (eID) szándéka szerint azt a célt szolgálja, hogy az egész Európai Unióban a polgárok határon átnyúlóan hozzáférhessenek bármely tagállam elektronikus közszolgáltatásához. Az egységes értelmezést segítve az EU megfogalmazta az eID

¹²⁷ Lásd <https://ugyintezes.magyarország.hu/srv/letolt?id=50577996&lang=hu>

alapelveit és segédleteket is adott ezeknek az alapelveknek az implementálásához.¹²⁸ Az online platformok számára az azonosítási alapelvek az alábbiakban összegezhetők:

- felhasználói tudatosság,
- felhasználói választás,
- adatvédelem,
- interoperabilitás és biztonság,
- bizalom,
- kényelem,
- felhasználói hozzájárulás és ellenőrzés,
- arányosság,
- a másik fél ismerete, valamint
- globális skálázhatóság.

A NISZ 2018 közepére tervezte befejezni azt a projektet (KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2015-00004), melynek célja, hogy fejlessze a kormányzati hitelesítésszolgáltatás keretében nyújtott azonosítási és dokumentumhitelesítési szolgáltatásokat, szolgáltatási képességeket. A fejlesztés ennek részeként biztosítja:

- a nem természetes személyek nevében történő ügyintézéshez szükséges eljárási jogosultságok ellenőrzését, valamint
- a határon átnyúló elektronikus ügyintézés biztosítása érdekében a hazai azonosítási rendszerek kapcsolódását az uniós azonosítási keretrendszerhez.

A projekt az elektronikus azonosítás és dokumentumhitelesítés fejlesztésével az elektronikus ügyintézés terjedésének fontos feltételeit biztosítja, hiszen mind a magánszemélyek, mind a jogi személyek képesek lesznek kézírással egyenértékű módon hitelesíteni az általuk kibocsátott okiratokat, valamint az Európai Unióban bármely elektronikus közszolgáltatáshoz hozzáférhetnek.

1.6. Elektronikus fizetési megoldások a közigazgatásban

1.6.1. Az elektronikus fizetési és elszámolási szolgáltatások szabályozási kerete

A Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) az EKOP-2.1.1.-07-2008-0001 azonosítószámú „Elektronikus fizetés megvalósítása” projekt keretében alkotta meg az elektronikus fizetési és elszámolási rendszert (EFER), mely a fizetési és elszámolási folyamatok egységes államigazgatási háttérrendszerét hivatott biztosítani. Az EFER 83/2012. (IV.21.) Kormányrendeletben kihirdetett célja, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és az állami közintézmények felé irányuló fizetési kötelezettségek teljesítése egy központi elektronikus fizetési szolgáltatás keretében is megvalósulhasson. Az EFER rendszer sajátos tulajdonsága, hogy nem szükséges megvárni a banki tranzakció teljes megtörténtét, hanem a forrás bankszámla terhelése már elegendő a „fizetési ígérvény” kiállításához, vagyis amikor a pénzügyi szolgáltató kiadja a fizetés megindítására vonatkozó ígérvényt, akkor a tranzakció teljesülése garantált, mivel az ígérvény visszavonhatatlan. A rendszerhez az elsők között csatlakozott a NAV és az Igazságügyi Minisztérium, az Igazságügyi Fizetési Portál létrehozásával. A rendszert valószínűleg illeszteni kell az azonnali online tranzakciók bevezetését követő helyzethez.

A rendszer beindítását a rendelet a „47. Elektronikus fizetési és elszámolási rendszer” fejezetében (159. §–170. §) szabályozta. A rendelet kitért a csatlakozás módjára, a lehetséges fizetési módokra, az igazolások tartalmára és az ellenőrzési módszerekre is. A 84/2012. (IV. 21.) Kormányrendelet 5.

¹²⁸ Lásd <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/principles-and-guidance-eid-interoperability-online-platforms-finalisation-and-way-ahead>

§ (1) bekezdése az EFER működtetőjeként a közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért felelős minisztert jelölte ki. A 152/2014. (VI. 6.) Kormányrendelet 21. § 13. pontja szerint a belügyminiszter a Kormány közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért felelős tagja. Az EFER üzemeltetője a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.¹²⁹

1.6.2. Az ügyintézés során használható elektronikus fizetési megoldás

A NISZ Zrt. – mint az Elektronikus Fizetési és Elszámolás Rendszer (EFER) szolgáltatója – biztosítja az elektronikus fizetési szolgáltatást mind az elektronikus, mind a hagyományos, papíralapú ügyintézésben. Az EFER lehetővé teszi, hogy egyetlen tranzakcióval fizessük ki az egy adott ügyszámhoz tartozó, de eltérő jogcímen befizetendő díjakat, emellett elvégzi a díj elszámolását is a célszámlák felé.

Az EFER olyan központi elektronikus fizetési szolgáltatás a hozzá kapcsolódó elszámolási rendszerrel, mely segítségével az ügyfelek elektronikus ügyintézés során a közigazgatással szemben fennálló fizetési kötelezettségeiket – az eddigi lehetőségek megtartása mellett, akár otthonról – bankkártya, illetve internetbank valamint, a személyes megjelenéssel járó ügyintézés során pedig bankkártya használatával is teljesíthetik.¹³⁰

Az állampolgárok és a vállalkozások így az általuk naponta igénybevett elektronikus fizetési lehetőségeket továbbra is használhatják az állammal szemben fennálló fizetési kötelezettségeik teljesítésére, azonnali befizetés megvalósításával. Fontos kitétel, hogy csak azon esetben van lehetőség igénybe venni közvetett módon a háttérben futó szolgáltatást, amennyiben az ügyfél pénzügyi szolgáltatója csatlakozott az EFER rendszerhez, mert az EFER-hez történő kapcsolódás feltétele, hogy az igénybe vevő a csatlakozási szándék jelzését követően csatlakozási szerződést kössön az EFER szolgáltatóval.

Az EFER-en bonyolított fizetési tranzakciók összege a Magyar Államkincstárban nyitott, az intézményhez rendelt átvezetési számlára érkezik a kedvezményezett részére, majd az utalások ennek a számlának a segítségével kerülnek végrehajtásra. Az EFER elvégzi az elektronikus fizetések után, a pénzforgalmi szolgáltatók (bankok) által a szolgáltatás nyújtásáért felszámított díjak számítását (tranzakciós díj) és felosztását a csatlakozó intézmények között.

Az EFER az alább felsorolt funkciókat biztosítja a kapcsolódó szakrendszeren keresztül a felhasználók részére:

- Fizetési csatornák biztosítása:
 - » POS fizetési csatorna biztosítása,¹³¹
 - » VPOS fizetési csatorna biztosítása,¹³²
 - » Internetbank fizetési csatorna biztosítása.
- Elszámolási háttér folyamatok biztosítása:
 - » elszámolás folyamatok biztosítása mindhárom fizetési csatorna vonatkozásában,
 - » tranzakciós díj számítási folyamatok biztosítása POS és VPOS csatorna vonatkozásában.

Az EFER a piacon elérhető elektronikus fizetési megoldásokra támaszkodik. A bankkártyás fizetés a szokásos módon zajlik, az internetes fizetés területén azonban eltérő módszer is létezik. A fizetés alapvető adatait (összeg, célszámla, ügyazonosító) az EFER átadja az ügyfél által kiválasztott inter-

¹²⁹ Lásd 84/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet, 5. §

¹³⁰ Bővebben lásd: http://www.nisz.hu/sites/default/files/altalanos_szerzodesi_feltetelek.pdf

¹³¹ POS: Point of Sales rövidítése, mely értékesítési pontot jelent

¹³² VPOS: Virtual Point of Sales rövidítése, mely virtuális értékesítési pontot jelent és abban különbözik a POS-tól, hogy nem használ fizikai terminált a fizetési tranzakció során

netbank rendszernek, ami által az ügyfélnek nem szükséges már az átutalás adatait bevinni, csupán az átutalást kell indítania, mely így már a megadott adatokkal teljesül. A szolgáltató definiálja az adatok átadására szolgáló felületet, az internetbank szolgáltatást nyújtó hitelintézetek pedig önkéntesen csatlakozhatnak ahhoz.

Az EFER lehetőséget biztosít az Ügyfelek számára az ügyintézéshez kötődő fizetési kötelezettség egy összegben, egy tranzakcióval történő megfizetésére abban az esetben is, ha a befizetés több számlát érintene (így például használt gépjármű behozatala esetén egy összegben fizethető a vám, az import áfa és a környezetvédelmi termékdíj). A felosztás technikai lebonyolítása a Magyar Államkincstárban vezetett, az intézményhez rendelt átvezetési számla segítségével történik.

1.6.3. Mobil fizetési megoldások a közszolgáltatások terén

A mobil közigazgatás (m-government) az e-közigazgatásnak olyan része, mely önálló címkéjét saját jellemzőinek markáns elkülöníthetőségével érdemelte ki. Szűkebb értelmezésében az átviteli technológia a hangsúlyos elem, tágabb értelemben szolgáltatásmenedzsment, illetve a hozzá kapcsolódó szabályozás, intézményrendszer, szokások és felhasználói kultúra vizsgálata és fenntartása is ideérthető.¹³³

A mobil közigazgatásnak ma már számos működő eleme fellelhető Magyarországon is (például készenléti rendszerek, SMS¹³⁴ üzenetküldő és WAP¹³⁵ szolgáltatások). A szolgáltatató állam szempontjából a mobiltelefon használatát öt részre lehet osztani:¹³⁶

1. információs szolgáltatások ,
2. egyszerű ügyintézés (egymenetes ügyintézés, ügyintézés előkészítése, résztevékenységek elvégzése),
3. mobilfizetés (m-payment),
4. hitelesítés (m-aláírás, wireless PKI),
5. mobil-internetes alkalmazások.

Tekintettel arra, hogy a mobilfizetés pénzügyi szolgáltatás, a tranzakcióban valahol meg kell jelennie egy pénzügyi szolgáltatónak, aki a tranzakciót a kornak megfelelő pénzügyi sztenderdek szerint befogadja és végre is hajtja. Emiatt a mobilfizetés két irányt követett a technológiai fejlődés során, egyrészt elektronikus pénztárcaként (e-purse) is funkcionálhat (erre példa a parkolás SMS-sel), másrészt banki tranzakciókat is végrehajthat elektronikus formában (bankkártya jelenlétét megkövetelő – card present, bankkártya jelenlétét nem igénylő – card not present, vagy internet banki átutalás – internet bank withdrawal tranzakciók segítségével). A bankkártyás fizetésekre példa a valódi vagy virtuális bankkártya használata mobiltelefonon (például OTP Simple¹³⁷, iCsekk¹³⁸), az utóbbira példa a Nemzeti Közmuvek által is elfogadott egyedi átutalási megbízás. Mindegyik tranzakció létrejöhet a mobil eszközökön is, azonban más-más interfész technológiák és hitelesítési módszerek jelentkeznek az eltérő típusú tranzakciók esetében. A bankkártya jelenlétét megkövetelő

¹³³ Budai, 2014, 386. old

¹³⁴ Az SMS szolgáltatást (Short Message Service, rövid üzenetküldési szolgáltatás) 1985-ben definiálta a 1985. június 10-14-én Párizsban megtartott Európai Postai és Távközlési Adminisztrációs Konferencia (European Conference of Postal and Telecommunications Administrations, CEPT) a 28/85 GSM dokumentumában.

¹³⁵ A WAP (Wireless Application Protocol, vezeték nélküli alkalmazás protokoll) egy nyílt, globális szabványos definíció-halmaz, melyek támogatják a mobil felhasználókat információk és szolgáltatások hozzáféréseben vezeték nélküli eszközökkel. A szakanyag készítésekor a szabvány a 2.0 verzióánál járt, a specifikációk letölthetők innen: <http://www.wapforum.org/what/technical.htm>.

¹³⁶ Budai, 2014, 394. old.

¹³⁷ Lásd <https://simple.hu/szolgaltatasok/Mobilfizetes/>

¹³⁸ Lásd <http://icsekk.hu/>

tranzakcióhoz szükséges egy mobil POS terminál a befogadói oldalról (elméletileg lehetséges mobil telekommunikációs eszközök integrációja POS terminállal) és a kártya birtoklása, illetve a hozzá tartozó PIN kód ismerete ügyfél oldalról. A bankkártya jelenlétét nem igénylő tranzakcióhoz egy online fizetési felület elérhetősége és a kártya adatainak ismerete (név, kibocsátó bank, lejárat dátum, kártyaszám és ellenőrző kód) szükséges csupán, más fizikai eszköz megléte vagy az ügyfél jelenléte nem követelmény. Az internetbanki átutalásnál a fogadó oldalnak csak egy pénzforgalmi számlával kell rendelkeznie, míg az ügyfél oldaláról internetbanki felület elérhetősége és a célszámla számának ismerete a követelmény, az internetbanki hitelesítés sikerességén túlmenően, továbbá a teljesíteni kívánt számla sorszáma vagy az ügyfél azonosítójának közleményben való feltüntetése segíti a tranzakció gyors és pontos lekönyvelését.

1.6.4. Az elektronikus fizetési rendszer elszámolási ágának bemutatása

Az EFER elszámolási ága két részből tevődik össze:

- fizetés elszámolása, valamint
- tranzakciós díj elszámolása.

A csatlakozó intézménynek rendelkeznie kell egy vagy több átvezetési számlával. A fizetések elszámolása az adott csatlakozó szervezet esetében a meghatározott EFER elszámolási számlára történik. Az elszámolás során a pénzforgalmi szolgáltató átadja az EFER-nek az EFER elszámolási számlára átutalt összeghez tartozó analitikát (összeg, ügyazonosító, tranzakció azonosító). A Kincstári Számlavezető Rendszer (KSZR) is naponta egyszer adja át az EFER-nek az átvezetési számlakivonatot, mely tartalmazza az EFER elszámolási számlára érkezett teljes összeget. A számlakivonatok EFER-nek való átadása a KSZR és az EFER közötti közvetlen kapcsolattal valósul meg. Az EFER párosítja az előírásokat és az EFER elszámolási számlára érkezett befizetéseket (a pénzforgalmi szolgáltatótól kapott analitika alapján), majd a befizetett összegeket felosztja részösszegekre és a részösszegeket bevételi számlákra gyűjti. Az EFER naponta átadja a csatlakozó szervezetnek az átutalási megbízásokat (bevételi számla, átvezetés egy összegben), mely alapján az intézmény elindítja az átutalásokat az átvezetési számláról a célszámlákra.

Az EFER az utalási megbízások tekintetében az Electrán¹³⁹ keresztül, közvetve kommunikál a KSZR-rel, azonban az utalási megbízások Electrába való betöltéséről a csatlakozó intézménynek kell gondoskodnia.

Az átutalási megbízások a párosított tételekből intézményi átvezetési számlánként, azon belül bevételi célszámlánként és banki utalási azonosítónként készülnek. Az utalási megbízások analitikáját átvezetési számlánként és célszámlánként készíti el az EFER, de azokat – a célszámla felett rendelkezni jogosult intézménytől függetlenül – az EFER-hez csatlakozott intézmény számára adja át. A Kincstár elvégzi az átvezetést. A Kincstár a bevételi számla kivonatában átadja az átvezetett összeget is az intézmény pénzügyi rendszerének.

A tranzakciós díjak elszámolásához a pénzforgalmi szolgáltató havonta átadja az EFER-nek az általa biztosított elektronikus szolgáltatás díját és annak analitikáját, ezt követően az EFER felosztja a díjat a költségviselő csatlakozó szervezetek között, majd a felosztott díjakat átadja az intézményi pénzügyi rendszereknek.¹⁴⁰

¹³⁹ Az Electra Ügyfélprogram egy olyan Windows alapú, vastag kliens alkalmazás, amelynek segítségével az ügyfelek különféle kommunikációs csatornákon keresztül (közönséges telefonvonal, X.25, PPP, internet, bérelt vonal) léphetnek kapcsolatba bankjukkal. Eszközöket ad az ügyfeleknek a bankba küldendő megbízások rögzítésére, a megbízások beküldésére, a banki információk lekérdezésére, és többféle szinten biztosítja az ügyfél, a bank és a közöttük átadott adatok védelmét. (http://www.cardinal.hu/electra_up.php)

¹⁴⁰ Bővebben lásd: http://www.nisz.hu/sites/default/files/szolgalatas_leiro_lap.pdf

A NAV eBev rendszere is integrálódott az EFER rendszerrel, ezen az úton a 10 Ft és a 10M Ft közötti összegek fizethetők be az adóhatóságnak. Egy fizetési megbízás tételadatainak a képernyőképe az alábbiakban látható:

The screenshot shows the eBEV portal interface. At the top, there is a navigation bar with the following menu items: TOBBES JÓVÁHAGYÁS, SZOLGÁLTATÁSOK, LEKÉRDEZÉSEK, KÉPVISELETEK, MENTORÁLÁS, EFER, BEÁLLÍTÁSOK, SÚGÓ, and KILÉPÉS. The main heading is "Megbízási csomagok". Below this, there is a sub-heading "Csomagadatok megtekintése" and three tabs: "Csomagadatok", "Tételadatok", and "Tájékoztató adatok". The "Tételadatok" tab is active, displaying a table titled "'Teszt' csomaghoz tartozó tételadatok".

Adószám	Adószám	Adószám	Adószám	Adószám	Adószám	Adószám
Adószám	Adószám	Adószám	Adószám	Adószám	Adószám	Adószám
100320000605635300000000*	103	NAV SZJA MAGSZEM-T, ÖSTERM-T, EGY.VÁLL-T KIF.T TERH. KÖT.	444040000018022302434600000001	Nincs ügy	Fizetendő összeg (Ft)	Fizetés összege (Ft)
					10	10
Összesen (Ft)					10	

At the bottom of the table, there are buttons for "Új tétel" and "Módosítás", and a "Kijelöltek törlése" button. Below the table, there are two buttons: "Létrehozás új csomagként" and "Vissza a listához".

12. kép: Egy EFER tranzakció tételének adatai az eBEV rendszerben

2. JOGSZABÁLYTÁR

1. EUROPE'S WAY TO THE INFORMATION SOCIETY. AN ACTION PLAN - COMMUNICATION from the COMMISSION to the COUNCIL and the EUROPEAN PARLIAMENT and to the ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE and the COMMITTEE of REGIONS. Published: 1994-07-19. Corporate author(s): European Commission, COMNAT: COM_1994_0347_FIN, CELEX: 51994DC0347.
2. Az Európai Parlament és a Tanács 1999/93/EK irányelve (1999. december 13.) az elektronikus aláírásra vonatkozó közösségi keretfeltételekről, L 013, 19/01/2000 o. 0012 – 0020 (hatályon kívül).
3. Az Európai Parlament és a Tanács 2006/123/EK irányelve (2006. december 12.) a belső piaci szolgáltatásokról, OJ L 376, 27.12.2006, p. 36–68.
4. A TANÁCS ÁLLÁSFOGLALÁSA (2009. december 18.) a hálózat- és információbiztonság együttműködésre építő európai megközelítéséről (2009/C 321/01).
5. Granada Ministerial Declaration on the European Digital Agenda: Agreed on 19 April 2010.
6. Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, OJ L 257, 28.8.2014, p. 73–114 (eIDAS Rendelet).
7. EURÓPAI BIZOTTSÁG, Brüsszel, 2016.4.19., COM(2016) 179 final, A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK, Uniós e-kormányzati cselekvési terv 2016–2020. A közigazgatás digitális átalakításának felgyorsítása, {SWD(2016) 108 final}, {SWD(2016) 109 final}.
8. 1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól (Áe.) (hatályon kívül).
9. 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról (hatályon kívül).
10. 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról, a végrehajtásáról kiadott 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelettel egységes szerkezetben (Nytv.).
11. 1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről.
12. 2001. évi XXXV. törvény az elektronikus aláírásról (Eat.) (hatályon kívül).
13. 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (Ket.) (hatályon kívül).
14. 2005. évi XC. törvény az elektronikus információszabadságról (hatályon kívül).
15. 2008. évi CXI. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról (2009-es Ket. novella) (hatályon kívül).
16. 2009. évi LX. törvény az elektronikus közszolgáltatásokról (hatályon kívül).

17. 2009. évi LII. törvény is a hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus térítvényről (hatályon kívül).
18. 2011. évi CLXXIV. törvény a Ket. módosításáról (2012-es Ket. novella) (hatályon kívül).
19. 2013. évi L. törvény az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról.
20. 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól (Eübszt.).
21. 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (Ákr.).
22. 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról.
23. 2017. évi CC. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény módosításáról.
24. A Kormány 1039/1993. (V.21.) Kormányhatározata a központi államigazgatási szervek informatikai fejlesztéseinek koordinálásáról (hatályon kívül).
25. A Kormány 1106/1995. határozata a központi államigazgatás informatikai koordinációjának továbbfejlesztéséről (hatályon kívül).
26. A Kormány 1025/1997. (II. 26.) Kormányhatározata az Informatikai és Távközlési Kormánybizottságról (nem hatályos).
27. 193/2005. (IX. 22.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól (hatályon kívül).
28. 194/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről (hatályon kívül).
29. 195/2005. (IX. 22.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézés lehetővé tevő informatikai rendszerek biztonságáról, együttműködési képességéről és egységes használatáról (hatályon kívül).
30. 83/2012. (IV. 21.) Kormányrendelet a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokról és az állam által kötelezően nyújtandó szolgáltatásokról (hatályon kívül).
31. 84/2012. (IV. 21.) Kormányrendelet egyes, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó szervezetek kijelöléséről.
32. 515/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet a kormányablakokról.
33. 152/2014. (VI. 6.) Kormányrendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről.
34. 1052/2015. (II. 16.) Kormányhatározat a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégiával kapcsolatos feladatokról.
35. 2012/2015. (XII. 29.) Kormányhatározat az internetről és a digitális fejlesztésekről szóló nemzeti konzultáció (InternetKon) eredményei alapján a Kormány által végrehajtandó Digitális Jólét Programjáról.
36. 24/2016. (VI. 30.) BM rendelet a bizalmi szolgáltatásokra és ezek szolgáltatóira vonatkozó részletes követelményekről.
37. 25/2016. (VI. 30.) BM rendelet a bizalmi felügyeletnek fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékéről.
38. 26/2016. (VI. 30.) BM rendelet a bizalmi felügyelet által vezetett nyilvántartások tartalmáról és a bizalmi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos bejelentésekről (hatályon kívül).

39. 41/2016. (X. 13.) BM rendelet a minősített elektronikus aláírást és minősített elektronikus bélyegzőt létrehozó eszközök megfelelőségét tanúsító szervezetekről és a kijelölésükre vonatkozó szabályokról.
40. 137/2016. (VI. 13.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézési szolgáltatások nyújtására felhasználható elektronikus aláíráshoz és bélyegzőhöz kapcsolódó követelményekről.
41. 451/2016. (XII. 19.) Kormányrendelet az elektronikus ügyintézés részletszabályairól.
42. 470/2017. (XII. 28.) Kormányrendelet a bizalmi felügyelet által vezetett nyilvántartások tartalmáról és a bizalmi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos bejelentésekről.

3. MELLÉKLETEK

3.1. EFER elfogadó nyugta értesítés

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://tarhely.gov.hu/levelezes/uzenetek/beerkezett>. The page displays the user profile of ERDŐSI PÉTER MÁTÉ and a list of messages. A modal window titled "ÜZENET RÉSZLETEI" (Message Details) is open, showing the following information:

- Feladó: NAV
- Feladó ügyintéző:
- Címzett: ERDŐSI PÉTER MÁTÉ
- Ügyintéző:
- Dokumentum típusa: EFER elfogadó nyugta
- Dokumentum leírása: EFER elfogadó nyugta
- Beérkezés dátuma: 2018.02.23. 19:54
- Érkeztetési szám: 518124715-2018.02.23. 19:54-468624
- Hivatkozott érkeztetési szám:
- Megjegyzés: NAV üzenet
- Tárolási hely: BEÉRKEZETT ÜZENETEK
- Csatolmány: EFER elfogadó nyugta_8374243562_44404000001802230243460 (4 KB)

At the bottom of the modal window, there are three buttons: "TARTÓS TÁRBA", "TÖRLÉS", and "LETÖLTÉS".

3.2. Rendelkezési nyilvántartás felhasználói felülete

The screenshot shows the user interface of the EFER notification system. The browser address bar displays <https://rendelkezes.kekkh.gov.hu/rny-public/index.jsp>. The page header includes the NISZ logo and the text "verziószám: rny-web-public-2.0.3". The main content area is titled "Rendelkezési Nyilvántartás" and features a navigation menu with "RENDELKEZÉSEK" and "ASZF". The interface includes a search bar and three main action buttons:

- Keresés**: Keresés a megadható rendelkezések között
- Ügyintézés**: Új rendelkezés készítése, Saját rendelkezéseim, Rám vonatkozó meghatalmazások

Below the buttons, there are two informational messages:

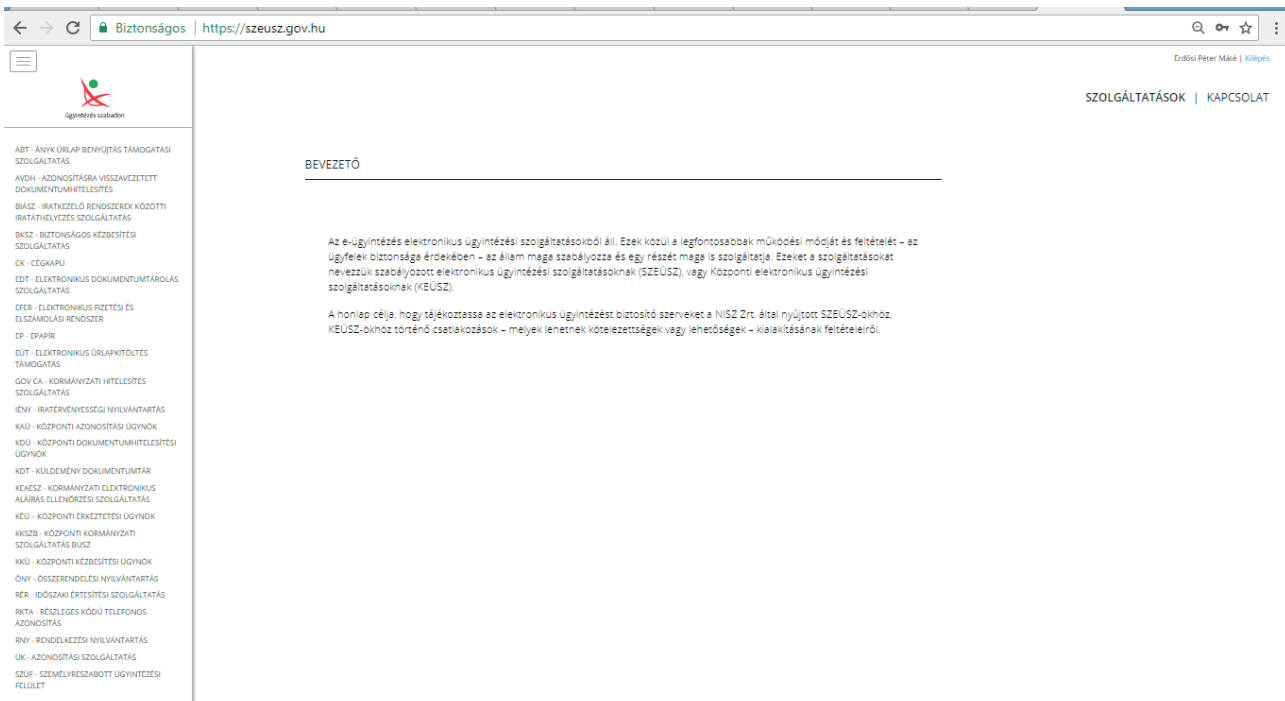
- Itt tekinthetőek meg az ön által korábban tett rendelkezések.
- Itt tekinthetőek meg azok a meghatalmazások, amelyekben meghatalmazottként jár el.

At the bottom of the page, there are logos for NISZ, MAGYARY PRINCIPALIA, and SZÉCHENYI TUDOMÁNYOS KÖZPONT.

3.3. e-Papír felhasználói felülete

3.4. A 2018. március 31-ig megvalósított SZEÜSZ-ök

4. IRODALOMJEGYZÉK

1. Arisztotelész (1984): *Politika*. Gondolat Kiadó, Budapest.
2. Budai Balázs Benjámin (2014): *Az e-közigazgatás elmélete*. Akadémiai Kiadó Zrt., Budapest.
3. Czékmann Zsolt – Cseh Gergely (2014): Elektronikus közszolgáltatások a SZEÜSZ-ök tükrében. *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus. XXXII.* 135–145. old.
4. Fábián Adrián (2011): *Közigazgatás-elmélet*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
5. Felber Zsófia (2011): Az elektronikus közigazgatás szabályozása hazánkban az európai uniós stratégiák tükrében. *PRO PUBLICO BONO: Állam- És Közigazgatástudományi Szemle 1:(2)*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest. 120. old.
6. Horváth M. Tamás és Bartha Ildikó (szerk) (2016): *Közszolgáltatások megszervezése és politikái. Merre tartanak?* Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
7. Józsa Zoltán (2016): A hatósági szolgáltatások ellátásának telepítése. *In: Horváth M. Tamás és Bartha Ildikó (szerk), Közszolgáltatások megszervezése és politikái. Merre tartanak?* Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs. 875-896. old.
8. Juhász Lilla Mária (2007): Az Európai Unió információs stratégiája. *In: Az információs társadalom- Az elmélettől a politikai gyakorlatig. Tankönyv. Gondolat – Új Mandátum, Budapest, 2007.* pp.130-143.
9. Szerkesztő-lektor Prof. Emeritus Dr. Kilényi Géza (2009): *A közigazgatási eljárási törvény kommentárja*. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest.
10. Nemeslaki András (2017): Digitális jövő technológiai nézőpont: A digitális jövő mely technológiai és milyen módon és milyen időtávon érintik közvetlenül a települések életét. *Új Magyar Közigazgatás, 10:(1)*. 13-21. old.
11. Nemeslaki András (szerk.) (2014): *E-közszolgáltatásfejlesztés. Elméleti alapok és tudományos kutatási módszerek*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest.
12. Orbán Anna, Beláz Annamária (2017): eIdentification - Renewable Regulated Electronic Administration Services. *In: Hendrik Hansen, Robert Müller-Török, András Nemeslaki, Johannes Pichler, Alexander Prosser, Dona Scola (eds.): Central and Eastern European eIDem and eIGov Days 2017: Digital Divide in the Danube Region: Is it still significant in explaining ICT adoption in eDemocracy and eGovernment?* Austrian Computer Society, Wien. pp. 463-475.
13. Orbán Anna (2007): Információs társadalom – Informatikai stratégiák, Általános Vállalkozási Főiskola. *Tudományos közlemények 17 (2007)*. p. 193.
14. Réti Kornél (2011): Biztonságos elektronikus kézbesítés. *Híradástechnika, LXVI. évf. 2011/1. szám*. Budapest, Híradástechnikai Egyesület.
15. Szádeczky Tamás (2013): Az IT biztonság szabályozásának konfliktusa. *INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG X:(56)*. 149-153. old.

16. Szittner Károly (2006): Az elektronikus közigazgatás kezdetei Magyarországon. *Magyar Közigazgatás* 56. évf. 2006. 3-4. sz. Belügyminisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal, Budapest. 186-202. old.
17. Szittner Károly (2011): *E-ügyintézés Magyarországon*. E-Government Tanulmányok XXXI. Budapest, E-Government Alapítvány a Közigazgatás Modernizációjáért.
18. Szittner Károly (2009): Út az elektronikus közigazgatáshoz. *Új Magyar Közigazgatás*, 2009. Budapest, Közszolgálati Tisztviselők Szakmai Szervezeteinek Szövetsége (KÖZSZÖV).
19. Tamás András (2001): *A közigazgatási jog elmélete*. Szent István Társulat, Budapest.
20. Tamás András (2013): A közigazgatás-tudomány helye és szerepe a tudományokon belül. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2013:(2). Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest. 28-34. old.
21. Tamás András (1998): *Állam- és jogelmélet*. UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft., Budapest.
22. Temesi István (szerk.) (2013): *A közigazgatás funkciói és működése*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest.
23. Vigyázó Ferenc, gróf (1896): *Az európai közjog egy alkotmányos garantiája (Alkotmányjogi értekezés.)*. Franklin Társulás nyomdája, Budapest.
24. Z. Karvalics László és Nagy Gábor Dániel (2017): „Prokrusztész nélküli világ? Blokklánc és társadalmi makroevolúció”. *Információs Társadalom*, XVII:(3). 7–38. old.

4.1. Elektronikus források

1. Almásy Gyula (2012): A közigazgatási szervezés és technológia fejlődése Magyarországon. Doktori Értekezés. Témavezető: Kiss László. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája, Budapest. Elérhetőség: <http://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/almasy-gyula/almasy-gyula-vedes-ertekezes.pdf> (utolsó letöltés: 2018. január 30.)
2. Az új Ket. (Ákr.) legjelentősebb újításai. Elérhetőség: http://novissima.blog.hu/2016/06/08/az_uj_ket_akr_legjelentosebb_ujitasai (utolsó letöltés: 2018. január 30.)
3. Czékmann Zsolt (2016): Információs társadalom és elektronikus kormányzat Magyarországon (PhD értekezés). Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. Elérhetőség: <http://midra.uni-miskolc.hu/?docId=24243> (utolsó letöltés: 2018. február 25.)
4. Európai Bizottság (2014): Az európai digitális menetrend. Luxembourg, Az Európai Unió Kiadóhivatala. Elérhetőség: https://europa.eu/european-union/file/1515/download_hu?token=BR-0rWYPW (utolsó letöltés: 2018. február 19.)
5. Jobbágy László, Lévai Zsuzsa, Szabó Dávid, Rónay Miklós, Birinyi Georgina (2015): Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014-2020. Elérhetőség: http://www.kormany.hu/download/8/42/40000/K%C3%B6zigazgat%C3%A1s_feljeszt%C3%A9si_strat%C3%A9gia_.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 25.)
6. Juhász Lilla Mária (2011): Az állam szerepe a XXI. században. PRO PUBLICO BONO ONLINE, TÁMOP Speciál 2011. Budapesti Corvinus Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar, Budapest. 1-16. old. Elérhetőség: http://archiv.uni-nke.hu/uploads/media_items/az-allam-szerepe-a-xxi_-szazadban.original.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 25.)

7. Szerk. Köteles Bernadett (2007): Bevezetés az elektronikus közigazgatás ismereteibe. Tankönyv a köztisztviselők továbbképzéséhez. Budapest, Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ, ROP 3.1.1 Programigazgatóság. Elérhetőség: http://oot.ro/cdownloads/files/file_7205d07d690eb3.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 27.)
8. Köztisztviselők Stratégiai Programok (2012): Informatikai stratégia Magyarországon. Magyar Tudományos Akadémia. Budapest, 2012. Elérhetőség: http://itf.njszt.hu/23r4r23r/uploads/2013/08/MTA_01informatika.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 25.)
9. Krasznay Csaba, Szigeti Szabolcs (2006): A magyar elektronikus közigazgatási rendszer biztonsági analízise. Networkshop 2006, Miskolc. Elérhetőség: <http://nws.niif.hu/ncd2006/docs/ehu/017.pdf> (utolsó letöltés: 2018. január 30.)
10. Dr. Mátyás Ferenc (2016): Átalakul a közigazgatási eljárás. Elérhetőség: <https://jogaszvilag.hu/rovatok/szakma/atalakul-a-kozigazgatasi-eljaras> (utolsó letöltés: 2018. január 30.)
11. Molnár László, Dr. Sasvári Péter, Tarpai Zoltán Tamás (2016): Közigazgatási informatikai alkalmazások. Közigazgatási tanulmányok. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet, Budapest. Elérhetőség: https://www.researchgate.net/profile/Peter_Sasvari/publication/312135778_Kozigazgatasi_informatikai_alkalmazasok/links/587127fb08ae8fce491f013c/Koezigazgatasi-informatikai-alkalmazasok.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 28.)
12. Muha Lajos, Krasznay Csaba (2014): Az elektronikus információs rendszerek biztonságának menedzselése. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest. Elérhetőség: <https://opac.uni-nke.hu/webview?infile=&sobj=9696&source=webvd&cgimime=application%2Fpdf> (utolsó letöltés: 2018. február 28.)
13. Németh Ágota Márta (vezető e-közigazgatási szakértő, Termék- és szolgáltatásfejlesztési osztály, NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.): Elektronikus ügyintézés 2018. január 1.-től – kötelezettségek, lehetőségek, tapasztalatok. Elérhetőség: http://www.kormanyhivatal.hu/download/0/0c/04000/Elektronikus%20%C3%BCgyint%C3%A9z%C3%A9s%202018%20janu%C3%A1r%201-t%C5%91%20_NISZ.pptx (utolsó letöltés: 2018. február 28.)
14. Péterfalvi Norbert, dr. Budai Balázs Benjámin PhD., dr. Rátai Balázs, dr. Ligeti Ágota, Erdei Csaba (2014): Az elektronikus közigazgatás alapjai, szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások, IT biztonság. A kormányablak ügyintéző szakirányú továbbképzési szak 5. (e-közigazgatás és ügyintézési gyakorlat) modul. Elérhetőség: http://kab2.uni-nke.hu/downloads/KAB2_5Modul_1.%20nap_anyaga_elmeleti_resz.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 28.)
15. Szilágyi Károly Bálint (2000): Az elektronikus aláírásról szóló törvénytervezet egyes alapvető kérdéseinek elméleti vizsgálata. Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztoságának Szabályozási Főcsoportfőnöksége részére. Pécs, 2000. november 18. Elérhetőség: http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/szk_meh_ea_tv.pdf (utolsó letöltés: 2018. február 27.)
16. Telegdy Andrea-Ágota (2013): Az elektronikus ügyintézésre vonatkozó hazai keretszabályozás áttekintése. Elérhetőség: http://magyaryprogram.kormany.hu/download/b/cd/70000/A_jogszabalyi_keretek_osszefoglalasa_E-kozig_projektek.pdf (utolsó letöltés: 2018. január 29.)
17. Z. Karvalics László (2008): Úton a digitális kori kormányzás felé. Demos Magyarország, Budapest. Elérhetőség: https://www.academia.edu/8304875/%C3%A9Aton_a_digit%C3%A1lis_korm%C3%A1nyz%C3%A1s_fel%C3%A9 (utolsó letöltés: 2018. január 30.)

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem kiadványa.

Nemzeti Közsolgálati Egyetem;
Államtudományi és Közigazgatási Kar
www.uni-nke.hu

Felelős Kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert Dékán

Címe:

1083 Budapest, Üllői út 82.

Kiadói szerkesztő:

Császár-Biró Anna

Tördelőszerkesztő:

Bödecs László

978-615-5870-32-3 (PDF)

A kiadvány

a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001

„A közszolgáltatás komplex kompetencia,
életpálya-program és oktatás technológiai
fejlesztése” című projekt keretében készült
el és jelent meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE